

การจัดการองค์ความรู้
(Knowledge Management: KM)

การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้นอกชั้นเรียน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

การจัดทำการจัดการความรู้
(Knowledge Management: KM)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คำนำ

การจัดทำการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เรื่อง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน จากการเสวนาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และการสังเคราะห์ข้อมูลจากการระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมเสวนา และวิทยากรผู้มีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในการสังเคราะห์ การสร้างองค์ความรู้ และให้แนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเกิดองค์ความรู้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนให้กับนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำมาพัฒนาองค์กรไปพร้อม ๆ กัน โดยเป้าหมายร่วมกันคือผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจและได้รับบริการที่มีคุณภาพ ซึ่งการจัดการความรู้ (KM) เป็นการรวบรวมองค์ความรู้มาพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามระบบกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของคณะฯ เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานด้านงานประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ฝ่ายงานประกันคุณภาพการศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของการเรียนรู้นอกชั้นเรียน.....	1
วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้นอกชั้นเรียน.....	4
กลุ่มเป้าหมาย.....	4
ขอบเขตของการเรียนรู้นอกชั้นเรียน.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
ความหมายของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน.....	7
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน.....	10
รูปแบบของการเรียนรู้นอกชั้นเรียน.....	11
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเรียนรู้นอกชั้นเรียน.....	12
3 การจัดการเรียนรู้ (Knowledge Management: KM)	
ความหมายและความสำคัญของการจัดการความรู้.....	13
ภาพรวมของแนวคิดการจัดการความรู้ในปัจจุบัน.....	16
มิติใหม่ของการจัดการความรู้ในยุคดิจิทัล.....	16
กลยุทธ์การจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพในปัจจุบัน.....	17
ความท้าทายและแนวโน้มในอนาคต.....	18
ประเภทของความรู้.....	19
กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process).....	21
การสร้างและรวบรวมความรู้ (Knowledge Creation & Acquisition).....	22
การแบ่งปันและถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Sharing & Transfer).....	22
แนวทางการพัฒนาและประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด.....	25
4 สรุปประเด็นการจัดการความรู้	
สรุปประเด็นหัวข้อ “การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน” ของอาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.....	27
บรรณานุกรม.....	41
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารขออนุญาตและขออนุมัติงบประมาณในการจัดโครงการ.....	43
ภาคผนวก ข เอกสารขออนุญาตและขออนุมัติงบประมาณในการจัดโครงการ กิจกรรมเสวนาองค์ความรู้และการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM).....	51

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	โครงการที่ขออนุมัติใช้งบประมาณในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้กับนักศึกษา ปีการศึกษา 2567.....	28
4.2	โครงการที่ไม่ได้ขออนุมัติใช้งบประมาณในการจัดโครงการการเรียนรู้ นอกชั้นเรียน.....	31

สารบัญภาพ

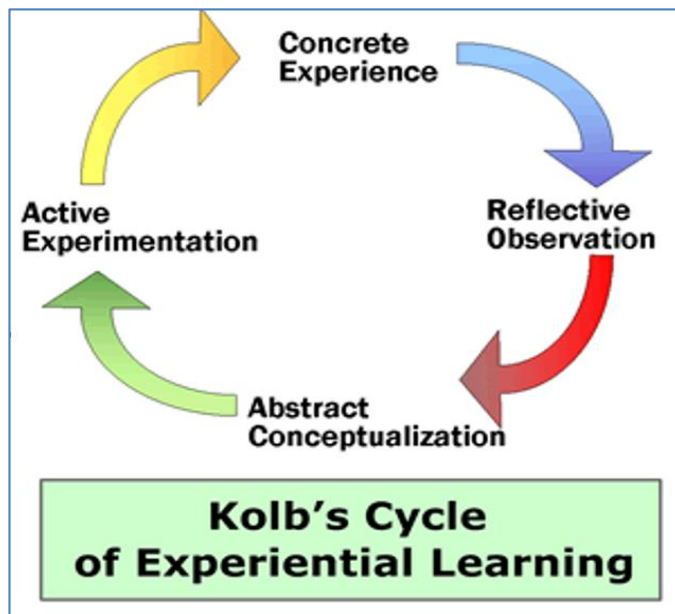
ภาพที่	หน้า
1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์.....	1
2.1 โครงการการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย: เทคนิคการ ถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่สากลในมิติของการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ณ จังหวัด สุพรรณบุรี.....	8
2.2 แนวคิดคอนสตรัคติวิสม์ (Constructivism).....	9
3.1 โมเดลปลา.....	14
3.2 หนังสือ The Fifth Discipline.....	15
3.3 การจัดการความรู้.....	16
3.4 Digital Twins.....	19
4.1 การจัดกิจกรรมเสวนาองค์ความรู้และการจัดการความรู้ ของคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์.....	27
4.2 กิจกรรมศึกษาภาษาอังกฤษในบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย จังหวัดสุพรรณบุรี ของสาขาวิชาภาษาอังกฤษ.....	34
4.3 กิจกรรมศึกษากรณีศึกษา ณ น้ำตกแก่งโสภา สาขาวิชาภูมิศาสตร์และภูมิสารสนเทศ..	35
4.4 กิจกรรมถ่ายภาพนอกสถานที่ สาขาวิชาการออกแบบ.....	35
4.5 กิจกรรมบริการวิชาการ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน.....	35
4.6 กิจกรรมศึกษาดูงานฝ่ายข่าวสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจเพื่อการสื่อสารนานาชาติ.....	36
4.7 โครงการแข่งขันทักษะภาษาจีน สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ.....	37
4.8 ประเภทของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์

การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสถานการณ์จริง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ประเภทนี้อาศัยหลักการของ ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory - ELT) ของเดวิด โคลบ (David Kolb) ซึ่งระบุว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจริง การไตร่ตรอง และการปรับใช้ความรู้ที่ได้รับไปสู่บริบทที่หลากหลาย

ภาพที่ 1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์

วงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ของโคลบ เป็นทฤษฎีที่อธิบายกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ผ่านประสบการณ์ โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ๆ ที่เชื่อมโยงกันเป็นวงจรต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1. ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Concrete Experience) เริ่มต้นด้วยการมีประสบการณ์ตรง หรือการลงมือปฏิบัติจริงในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง อาจเป็นการเข้าร่วมกิจกรรม การทดลอง การฝึกปฏิบัติ หรือการเผชิญกับสถานการณ์จริง ขั้นตอนนี้เน้นการรับรู้และสัมผัสประสบการณ์โดยตรง

2. การสังเกตเชิงไตร่ตรอง (Reflective Observation) หลังจากมีประสบการณ์แล้ว ผู้เรียนจะเริ่มทบทวนและไตร่ตรองถึงสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นการพิจารณาและทำความเข้าใจถึงสิ่งที่ได้พบเจอ สังเกตผลลัพธ์ และวิเคราะห์ความรู้สึกของตนเอง ขั้นตอนนี้เน้นการสังเกตและพิจารณาอย่างรอบคอบ

3. การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) จากผลของการสังเกตและไตร่ตรอง ผู้เรียนจะเริ่มสร้างแนวคิดหรือทฤษฎีเพื่ออธิบายประสบการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นการสรุปผลและสร้างความเข้าใจในรูปแบบของหลักการหรือแนวคิดที่เป็นนามธรรมขั้นตอนนี้เน้นการสร้างความเข้าใจและความหมายจากประสบการณ์

4. การทดลองปฏิบัติอย่างกระตือรือร้น (Active Experimentation) เมื่อได้แนวคิดหรือทฤษฎีแล้ว ผู้เรียนจะนำไปทดลองปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่ ๆ เพื่อทดสอบความถูกต้อง เป็นการนำความรู้และแนวคิดไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง และสังเกตผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ขั้นตอนนี้เน้นการนำความรู้ไปใช้และการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ

วงจรนี้แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดขึ้นจากการเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ การคิด การสร้างแนวคิด และการนำไปปฏิบัติ แต่ละขั้นตอนมีความสำคัญและเชื่อมโยงกัน การละเลยขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งอาจทำให้การเรียนรู้ไม่สมบูรณ์ วงจรนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ในหลากหลายสถานการณ์ ทั้งในห้องเรียน การทำงาน หรือชีวิตประจำวัน

แนวคิดของการเรียนรู้นอกชั้นเรียนมีความเกี่ยวข้องกับ การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จริง (Authentic Learning) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเชื่อมโยงแนวคิดเชิงทฤษฎีกับโลกแห่งความเป็นจริง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าการรับฟังเพียงอย่างเดียว

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนมีความสำคัญอย่างมากในยุคปัจจุบัน เนื่องจากสามารถพัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างครอบคลุม ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทั้งทางปัญญา (Cognitive Skills) ทักษะทางสังคม (Social Skills) และทักษะทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ผ่านการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย

2. กระตุ้นความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้การเรียนรู้นอกชั้นเรียนช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการศึกษา เนื่องจากสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับเข้ากับสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการพัฒนาความรู้ต่อไป

3. พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสเผชิญกับสถานการณ์จริง จะเกิดการฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวันและการทำงาน

4. เสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีมและความเป็นผู้นำกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนมักเป็นกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกับผู้อื่น เช่น การทำโครงการ การศึกษาภาคสนาม และการฝึกงาน สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันและการเป็นผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพ

5. เพิ่มพูนความสามารถในการปรับตัวและความคิดสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมการเรียนรู้นอกห้องเรียน มีความหลากหลายและไม่แน่นอน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ

แนวโน้มของการจัดการเรียนรู้นอกชั้นเรียนในปัจจุบันมีการพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของเทคโนโลยีและแนวคิดด้านการศึกษาแบบใหม่ โดยมีแนวทางสำคัญดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual and Augmented Reality Learning) เทคโนโลยี VR และ AR ถูกนำมาใช้ในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เสมือนจริง เช่น การสำรวจแหล่งประวัติศาสตร์ผ่านแอปพลิเคชัน หรือการจำลองห้องทดลองเสมือน

2. การบูรณาการการเรียนรู้ในชุมชน (Community-Based Learning) การเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชุมชนช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสังคม

3. การเรียนรู้ผ่านโครงการ (Project-Based Learning - PBL) การให้ผู้เรียนทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจริงในสังคม ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

4. การบูรณาการศาสตร์หลายสาขา (Interdisciplinary Learning) แนวทางนี้เน้นการเชื่อมโยงความรู้จากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน เช่น การนำศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และ ศิลปะมารวมกันเพื่อสร้างการเรียนรู้ที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับโลกปัจจุบัน

5. การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) การเรียนรู้แบบบูรณาการที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียน การเรียนรู้นอกห้องเรียน และการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การเรียนรู้นอกชั้นเรียนเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานในปัจจุบัน แนวคิดนี้เน้นการให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรง ฝึกทักษะที่จำเป็น และพัฒนาความสามารถในการปรับตัว แนวโน้มการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการยังคงเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยมีการนำเทคโนโลยีและแนวคิดใหม่ๆ มาผสมผสานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ ดังนั้น สถาบันการศึกษาและผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการออกแบบและบริหารจัดการประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ในโลกที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามามีบทบาทสำคัญ การเรียนรู้นอกห้องเรียนจึงเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้เผชิญหน้ากับความท้าทายในโลกแห่งความเป็นจริง โดยการลงมือปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็น เช่น การทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา การสื่อสาร และการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการอย่างมากในปัจจุบัน

แนวโน้มการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการยังคงเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยมีการนำเทคโนโลยีและแนวคิดใหม่ๆ มาผสมผสานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ เช่น การใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (VR) และความเป็นจริงเสริม (AR) เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมจริงและน่าสนใจ หรือการนำแนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-based learning) มาใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือทำและการทำงานร่วมกัน ดังนั้น สถาบันการศึกษาและผู้สอนจึงควรให้ความสำคัญกับการออกแบบและบริหารจัดการประสบการณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยการสร้างหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนที่หลากหลาย และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญและสัมผัสประสบการณ์จริงในหลากหลายสาขาอาชีพ

การเรียนรู้นอกห้องเรียนจึงเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความท้าทายในโลกอนาคต

วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

1. เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน โดยคู่มือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอแนวทางและหลักการในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้ผู้จัดกิจกรรมสามารถเลือกใช้วิธีการที่หลากหลายและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ชั้นเรียนจะต้องพิจารณาบริบทของผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น ความสนใจ ทักษะ และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคู่มือนี้มุ่งหวังให้การเรียนรู้นอกชั้นเรียนสามารถสะท้อนถึงความต้องการและศักยภาพของผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์

3. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรม โดยการนำเสนอวิธีการประเมินผลและการปรับปรุงกิจกรรมที่สามารถทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด โดยคำนึงถึงการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและต่อเนื่องในระยะยาว

4. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน แต่จะต้องขยายออกไปยังการเรียนรู้ในชีวิตจริง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีการเชื่อมโยงความรู้และทักษะที่ได้รับจากหลายแหล่งเข้าด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง

ในภาพรวม คู่มือนี้ได้รับพัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้สอน ผู้จัดกิจกรรม และผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้และวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้นอกชั้นเรียนได้อย่างมีระเบียบและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทางปฏิบัติจริง

กลุ่มเป้าหมาย

คู่มือนี้จัดทำขึ้นสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้นอกชั้นเรียน โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายดังต่อไปนี้:

1. อาจารย์ คู่มือนี้เหมาะสำหรับอาจารย์ที่ต้องการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้เรียน โดยมีแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนและกิจกรรมเสริม เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในหลากหลายบริบท

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสามารถใช้คู่มือนี้ในการพัฒนาและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถกำหนดทิศทางและแนวทางในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนในมุมมองที่กว้างขึ้น นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน

3. บุคลากรทางการศึกษา บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น เจ้าหน้าที่กิจกรรม นักจิตวิทยาการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการศึกษาสามารถใช้คู่มือนี้เป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

4. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้นอกห้องเรียน รวมถึงองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ในระดับชุมชน หรือผู้จัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในภาครัฐและเอกชน โดยสามารถนำคู่มือนี้ไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้กับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย

กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดจะได้รับประโยชน์จากคู่มือฉบับนี้ในการจัดการและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนที่มีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้เรียนและสังคมในระยะยาว

ขอบเขตของการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

คู่มือนี้จะครอบคลุมเนื้อหาหลักๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนในหลายมิติ ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาสามารถออกแบบและจัดการกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้:

1. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

1.1 การอธิบายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้นอกชั้นเรียน รวมถึงความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ประเภทนี้

1.2 การเชื่อมโยงการเรียนรู้นอกชั้นเรียนกับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น ทักษะการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม และทักษะชีวิต

1.3 การแสดงให้เห็นถึงบทบาทของกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม

2. วิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

2.1 การเลือกหัวข้อกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน

2.2 การออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

2.3 การพิจารณาความหลากหลายของผู้เรียนเพื่อให้กิจกรรมสามารถตอบสนองความต้องการและศักยภาพของนักเรียนได้อย่างเต็มที่

3. กระบวนการบริหารจัดการกิจกรรม

3.1 การวางแผนจัดการกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ

3.2 การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรม

3.3 การเตรียมการด้านโลจิสติกส์ เช่น สถานที่ เวลา วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงการติดต่อประสานงานกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

3.4 การจัดการงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้กิจกรรมสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

4. การประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

4.1 วิธีการประเมินผลกิจกรรมที่สามารถวัดผลการเรียนรู้และความสำเร็จของกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

4.2 การใช้เครื่องมือและเทคนิคต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสำรวจความคิดเห็น และการประเมินผลจากผู้เรียน

4.3 การใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

คู่มือนี้จะเสนอแนวทางและวิธีการที่ครอบคลุมทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถออกแบบและบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการใช้คู่มือนี้ คาดว่าจะได้รับผลลัพธ์ที่มีประโยชน์หลายด้าน โดยเฉพาะในการพัฒนาการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้:

1. การพัฒนาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียน คู่มือนี้จะช่วยเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็นในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ การเรียนรู้นอกชั้นเรียนช่วยเสริมสร้างทักษะทางสังคม การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในโลกปัจจุบัน

2. การเพิ่มศักยภาพของผู้สอน ผู้สอนจะได้เรียนรู้วิธีการออกแบบและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งช่วยเสริมศักยภาพในการสร้างสรรค์กิจกรรมที่มีความหลากหลายและมีความหมายสำหรับผู้เรียน ผู้สอนจะมีเครื่องมือและแนวทางในการจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ และสามารถประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างมีระบบ

3. การสร้างสรรค์รูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น การใช้คู่มือนี้จะช่วยพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและสังคม สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความสนุกสนานและตรงตามความต้องการของผู้เรียน ทั้งยังเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างยั่งยืน

4. การเสริมสร้างการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชน กิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนได้ โดยผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชนจริง ๆ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการช่วยแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชุมชนได้ในอนาคต

5. การเสริมสร้างความสามารถในการบริหารจัดการกิจกรรม คู่มือนี้จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษามีเครื่องมือในการจัดการและบริหารกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้การจัดกิจกรรมมีความราบรื่นและบรรลุผลตามเป้าหมาย

จากการใช้คู่มือนี้ คาดว่าจะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม โดยการสร้างเสริมทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะช่วยผลักดันให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงซึ่งจะเป็นการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยเป็นการใช้สถานที่นอกชั้นเรียนเป็นห้องปฏิบัติการเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เน้นการลงมือปฏิบัติ เน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือเน้นการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนทำได้หลายวิธี เช่น การจัดค่าย การศึกษาดูงาน การลงพื้นที่บริการวิชาการ การทำกิจกรรมทางศาสนาเพื่อทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งการเรียนรู้ประเภทนี้เป็นการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด การเรียนรู้จะเริ่มที่วัตถุประสงค์ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน การรับรู้ทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ ครอบคลุม ในการศึกษานอกชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็นการมองเห็น สังเกต สัมผัส ได้ยิน ได้กลิ่น เป็นการเรียนที่มีชีวิตชีวาเต็มไปด้วยความกระตือรือร้นของผู้เรียน นอกจากนี้ Swan (1970) ยังได้กล่าวว่า การนำวิธีการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากชั้นเรียนมาบูรณาการในหลักสูตรการเรียนการสอนจะกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นและเพิ่มความสนใจในสิ่งที่เรียนแก่ผู้เรียน เพราะจะทำให้การเรียนมีความน่าตื่นเต้นและท้าทาย ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเนื่องจากการเปลี่ยนบรรยากาศการเรียน ทำให้เข้าใจเนื้อหาและความหมายในการเรียนได้ดียิ่งขึ้น

Kim & Wargo (2022) ได้ให้คำนิยามการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน (Extracurricular activities) ไว้ว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงโดยใช้แนวคิดแบบสหวิทยาการที่บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาความเป็นผู้นำและกิจกรรมนอกหลักสูตร รวมถึงผลกระทบของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำในชุมชน การศึกษานี้เน้นย้ำถึงความจำเป็นที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้นำในชุมชนที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในสังคม ประสบการณ์ในกิจกรรมนอกหลักสูตรส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำของนักศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรเกี่ยวข้องกับผลลัพธ์เชิงบวกหลายประการได้แก่ ทักษะระหว่างบุคคล เช่น การทำงานเป็นทีม การตัดสินใจ การแก้ไขความขัดแย้ง และการสื่อสาร

ภาพที่ 2.1 โครงการการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย: เทคนิคการถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่สากลในมิติของการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ณ จังหวัดสุพรรณบุรี
ที่มา: สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (2568)

กิจกรรมเสริมหลักสูตร (Extracurricular Activities) เป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางวิชาการ ทักษะทางสังคม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรในระดับอุดมศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาทักษะทางสังคม ความสามารถในการทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเองของนักศึกษา นอกจากนี้ กิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริงยังช่วยให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในห้องเรียนสู่สถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ความท้าทายที่พบคือข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร ซึ่งส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของนักศึกษา ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรมีแนวทางสนับสนุนที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

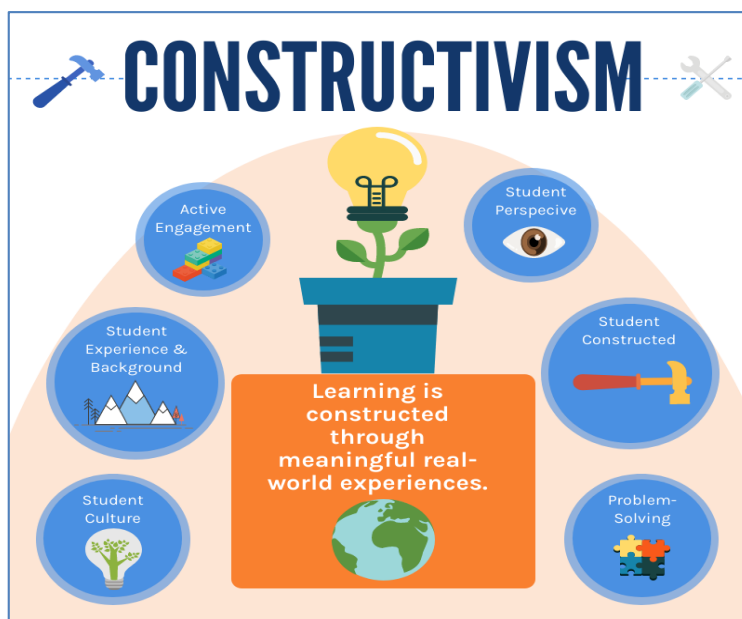
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การเรียนรู้นอกชั้นเรียนเป็นแนวทางการศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย นอกเหนือจากกรอบของการเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว การเรียนรู้ในลักษณะนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตและการทำงานในอนาคต แนวคิดและทฤษฎีทางการศึกษาหลายแขนง เช่น คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning) และการเรียนรู้อย่างไม่เป็น

ทางการ (Informal Learning) ล้วนมีบทบาทสำคัญในการอธิบายกระบวนการเรียนรู้นอกชั้นเรียนและแนวทางการออกแบบกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ

1. แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism)

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นแนวคิดทางการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านประสบการณ์และการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยมีนักทฤษฎีสำคัญ เช่น ฌอง เพียเจต์ (Jean Piaget) และเลฟ วิโกสกี (Lev Vygotsky) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มีอยู่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนตามแนวคิดนี้ จึงควรออกแบบกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ตั้งคำถาม และสร้างความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง

ภาพที่ 2.2 แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism)

ที่มา: <https://www.instructionalcoaches.com/portfolio/constructivism/>

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning)

เดวิด โคลบ์ (David Kolb) ได้พัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning Theory: ELT) ซึ่งอธิบายว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การมีประสบการณ์โดยตรง (Concrete Experience)
- 2) การสะท้อนคิดจากประสบการณ์ (Reflective Observation)
- 3) การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)
- 4) การนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ (Active Experimentation)

การเรียนรู้นอกชั้นเรียนที่สอดคล้องกับทฤษฎีนี้มักใช้กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมจริง เช่น การทำโครงการบริการชุมชน การศึกษานอกสถานที่ และการฝึกงาน

3. การเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Learning)

การเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการหมายถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากหลักสูตร การศึกษาแบบเป็นทางการ ซึ่งอาจเกิดขึ้นผ่านการสังเกต การลองผิดลองถูก หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม นักวิชาการอย่าง Malcolm Knowles ได้เสนอว่าผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) ซึ่งกิจกรรมนอกชั้นเรียนสามารถสนับสนุนแนวคิดนี้โดยการจัดพื้นที่และโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจความรู้ด้วยตนเอง เช่น การเข้าร่วมชมรม การทำโครงการอิสระ หรือการเข้าร่วมเวิร์กช็อปเชิงปฏิบัติการ

การผสมผสานแนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้ในการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนจะช่วยให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็น และสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในศตวรรษที่ 21

ความสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนในหลายมิติ ทั้งด้านสติปัญญา ทักษะชีวิต และสังคม การเรียนรู้ในห้องเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับสถานการณ์จริง ฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ และนำความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ ซึ่งช่วยลดช่องว่างระหว่างการเรียนรู้เชิงนามธรรมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง นอกจากนี้ การเรียนรู้นอกชั้นเรียนยังส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิต (life skills) ที่สำคัญ เช่น การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (systematic problem-solving) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (collaborative teamwork) และการบริหารจัดการตนเอง (self-management) ทักษะเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่สามารถปรับตัวได้ดีในสังคมและในโลกของการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ (creativity) และทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในระดับสูง การที่ผู้เรียนได้ออกไปสำรวจ ทดลอง และค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติจริง ช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับเข้ากับบริบทของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนเป็นกลยุทธ์ทางการศึกษาที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน โดยไม่เพียงแต่เพิ่มพูนความรู้เชิงวิชาการเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงานในอนาคต จึงถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมสำหรับโลกยุคใหม่

รูปแบบของการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

การเรียนรู้นอกชั้นเรียนเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ของผู้เรียนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะและวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ดังนี้

1. ทักษะศึกษา (Educational Field Trips) เป็นการจัดกิจกรรมพาผู้เรียนไปศึกษาสถานที่จริงที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการเรียนรู้ เช่น พิพิธภัณฑ์ อุทยานประวัติศาสตร์ โรงงานอุตสาหกรรม หรือแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง และสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีกับสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. โครงการบริการชุมชน (Community Service Projects) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เช่น การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการให้ความรู้แก่ชุมชน การมีส่วนร่วมในโครงการลักษณะนี้ช่วยปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ ทักษะการทำงานเป็นทีม และการพัฒนาความเป็นผู้นำ

3. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Internships and Apprenticeships) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการจริง เช่น บริษัทเอกชน หน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรไม่แสวงหากำไร การฝึกงานช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะวิชาชีพ สร้างเครือข่ายทางอาชีพ และเตรียมความพร้อมสู่การทำงานในอนาคต

4. กิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Workshops and Hands-on Activities) เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงในรูปแบบของเวิร์กช็อป หรือกิจกรรมฝึกปฏิบัติที่เน้นการแก้ปัญหาและการสร้างสรรค์ เช่น การทดลองทางวิทยาศาสตร์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการทำโครงการวิจัยขนาดเล็ก ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะเชิงปฏิบัติและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

5. การเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Learning and Online Platforms) เป็นการเรียนรู้นอกชั้นเรียนผ่านเทคโนโลยี เช่น คอร์สเรียนออนไลน์ (MOOCs) การใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา และการเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้เสมือนจริง (Virtual Learning Communities) การเรียนรู้ผ่านช่องทางดิจิทัลนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างสะดวก และสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการ การของตนเอง

6. ค่ายภาษาอังกฤษ (English Camp) ค่ายภาษาอังกฤษเป็นกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การจำลองสถานการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และการทำโครงการ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ภาษาในบริบทจริง สร้างความมั่นใจในการสื่อสาร และกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนรู้ นอกจากนี้ ค่ายภาษาอังกฤษยังช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา และการปรับตัวในสังคมที่หลากหลาย เมื่อออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ค่ายภาษาอังกฤษจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวมและสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้กับผู้เรียน

7. ลงพื้นที่ในฐานะผู้ช่วยนักวิจัย (Fieldwork as a research assistant) การลงพื้นที่ในฐานะผู้ช่วยนักวิจัยเป็นกระบวนการที่สำคัญในการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อสนับสนุนงานวิจัยเชิงประจักษ์ โดยผู้ช่วยนักวิจัยมีบทบาทในการสังเกต สัมภาษณ์ และบันทึกข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยที่กำหนดไว้ การลงพื้นที่ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจบริบทจริงของปัญหาที่ศึกษา เพิ่มความแม่นยำของข้อมูล และสามารถตรวจสอบความถูกต้องของสมมติฐานงานวิจัย นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสให้ผู้ช่วยนักวิจัยได้พัฒนาทักษะ

การวิเคราะห์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้และแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางสังคมหรือเชิงวิชาการอย่างเป็นระบบ

8. การประกวดแข่งขัน (Student Participation in Competitions and Off-Campus Events) การพานักศึกษาออกนอกสถานที่เพื่อเข้าร่วมการแข่งขันเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน โดยนักศึกษาจะได้พัฒนาความสามารถทั้งทางวิชาการและทักษะชีวิตผ่านการลงสนามแข่งขันจริง การเข้าร่วมกิจกรรมลักษณะนี้ต้องมีการวางแผนที่รอบคอบ ตั้งแต่การคัดเลือกนักศึกษา การฝึกซ้อม การเตรียมเอกสารขออนุญาต และการจัดการด้านโลจิสติกส์ เช่น การเดินทางและที่พัก นอกจากนี้ ยังช่วยปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการทำงานเป็นทีม ฝึกความรับผิดชอบ และเสริมสร้างความมั่นใจให้กับนักศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพในอนาคต

การเรียนรู้นอกชั้นเรียนสามารถจัดได้ในหลากหลายรูปแบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง การผสมผสานกิจกรรมหลายประเภทเข้าด้วยกันจะช่วยให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่

1. การวางแผนที่ดี – การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ ควรมีการออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับผู้เรียนและจัดลำดับขั้นตอนให้มีความชัดเจน รวมถึงการเตรียมความพร้อมในด้านโลจิสติกส์และการบริหารเวลา

2. ความพร้อมของผู้เรียน – ผู้เรียนต้องมีแรงจูงใจและความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้น การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เช่น การให้โอกาสแสดงความคิดเห็นและการทำงานร่วมกัน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้

3. ทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน – การมีทรัพยากรที่เพียงพอ เช่น งบประมาณ สื่อการสอน เทคโนโลยี และสถานที่ที่เหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้นอกชั้นเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น นอกจากนี้ การสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา ครู และภาคีเครือข่ายภายนอกยังช่วยเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

4. ความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง – การประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ที่แท้จริง การเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จมักอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่นและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

5. การประเมินผลและการปรับปรุง – การติดตามและประเมินผลกิจกรรมช่วยให้สามารถพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้นอกชั้นเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการสะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียนเป็นวิธีการสำคัญในการปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในอนาคต

ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีบทบาทสำคัญในการทำให้การเรียนรู้นอกชั้นเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

บทที่ 3

การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM)

ความหมายและความสำคัญของการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในองค์กรสมัยใหม่ ซึ่งตระหนักถึงคุณค่าของสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้อย่างความรู้

การจัดการความรู้เป็นกระบวนการเชิงระบบในการสร้าง รวบรวม จัดเก็บ เผยแพร่ แบ่งปัน และใช้ความรู้ภายในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสร้างนวัตกรรม นวัตกรรมและผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำนิยามไว้หลากหลาย ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2548) ได้นิยามการจัดการความรู้ว่าเป็น "กระบวนการที่ดำเนินการร่วมกัน โดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม" ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาองค์กรควบคู่กันไป

Davenport และ Prusak (1998) การจัดการความรู้คือ "กระบวนการที่เป็นระบบในการค้นหา สร้าง รวบรวม แลกเปลี่ยน และใช้ความรู้" โดยมุ่งเน้นการพัฒนาระบบเพื่อให้ความรู้เข้าถึงคนที่ต้องการในเวลาที่ต้องการ

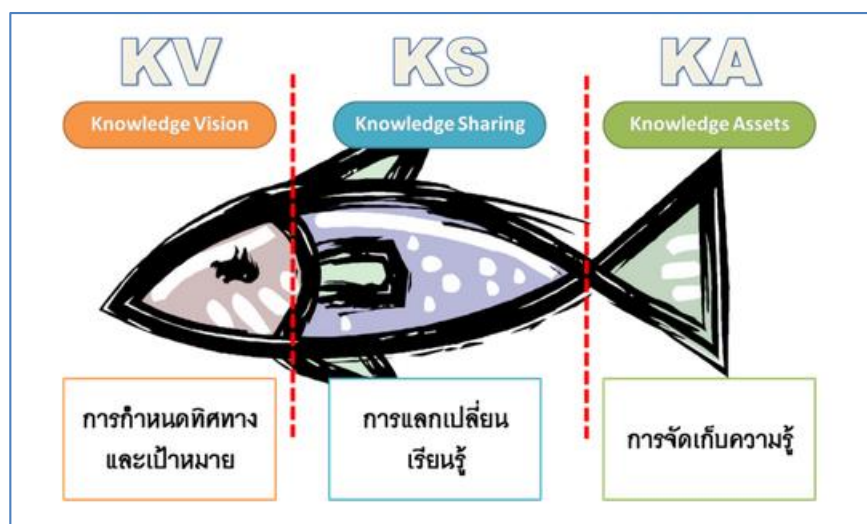
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการความรู้เป็น "กระบวนการรวบรวม จัดการ องค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ" เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึง แลกเปลี่ยน และพัฒนาความรู้ร่วมกัน

การจัดการความรู้มีองค์ประกอบสำคัญที่สัมพันธ์กัน ซึ่งตามแนวคิดของ Marquardt (2002) ประกอบด้วย:

1. การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition) – การรวบรวมข้อมูลและความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร
2. การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) การพัฒนาความรู้ใหม่ผ่านกระบวนการวิจัย การทดลอง และการแก้ปัญหา
3. การจัดเก็บและการเรียกใช้ความรู้ (Knowledge Storage and Retrieval) การบันทึกและจัดระบบความรู้เพื่อให้สามารถค้นหาและนำมาใช้ได้อย่างสะดวก
4. การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ (Knowledge Transfer and Dissemination) การแบ่งปันและกระจายความรู้ไปยังผู้ที่ต้องการใช้
5. การประยุกต์ใช้ความรู้ (Knowledge Application) การนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานและการตัดสินใจ

นอกจากนี้ประพนธ์ ฝาสุยัต (2547) ได้เสนอกระบวนการจัดการความรู้ที่เรียกว่า "โมเดลปลา" (Tuna Model) ซึ่งประกอบด้วย

- ความรู้
1. ส่วนหัวปลา (Knowledge Vision) การกำหนดเป้าหมายและทิศทางของการจัดการความรู้
 2. ส่วนตัวปลา (Knowledge Sharing) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ
 3. ส่วนหางปลา (Knowledge Assets) การจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบเพื่อเป็นคลังความรู้ขององค์กร

ภาพที่ 3.1 โมเดลปลา

ที่มา: <https://kawisara2537.wordpress.com/2015/11/05/>

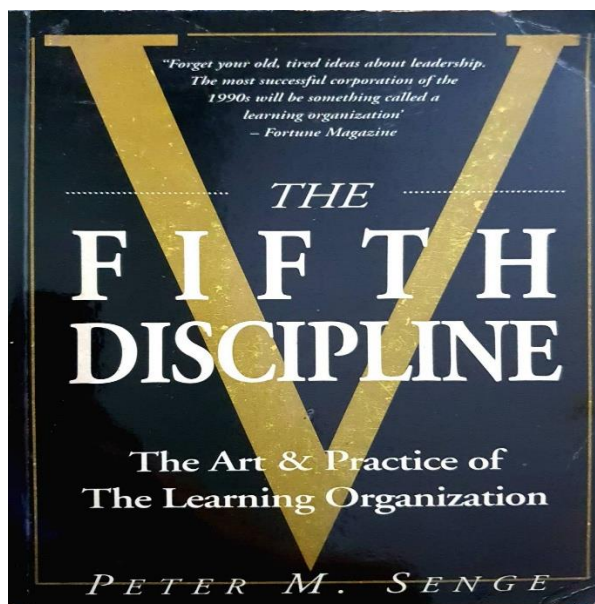
การจัดการความรู้มีความสำคัญต่อองค์กรและสังคมในหลายมิติ ดังนี้

1. การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน Peter Drucker (1993) นักทฤษฎีการจัดการชื่อดัง กล่าวว่า "ความรู้คือพลังอำนาจ" และองค์กรที่สามารถจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะมีความได้เปรียบในการแข่งขัน การจัดการความรู้ช่วยลดการทำงานซ้ำซ้อน ลดข้อผิดพลาด และช่วยให้เกิดการตัดสินใจที่มีคุณภาพ ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพและประสิทธิผลขององค์กร

2. การรักษาความรู้และภูมิปัญญาขององค์กร ในยุคที่การลาออกและการเกษียณอายุของพนักงานเป็นความท้าทายขององค์กร การจัดการความรู้ช่วยป้องกันการสูญเสียความรู้และประสบการณ์ที่มีค่า ดังที่ Dalkir (2005) ได้กล่าวว่า "การจัดการความรู้เป็นกลยุทธ์สำคัญในการรักษาทุนทางปัญญาขององค์กรไว้" โดยเฉพาะความรู้ฝังลึกที่สั่งสมอยู่ในตัวบุคลากรที่มีประสบการณ์

3. การสร้างนวัตกรรม Nonaka และ Takeuchi (1995) ได้อธิบายว่าการจัดการความรู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างนวัตกรรม ผ่านโมเดล SECI (Socialization, Externalization, Combination, Internalization) ซึ่งเป็นกระบวนการแปลงความรู้ระหว่างความรู้ฝังลึกและความรู้ชัดแจ้ง การแลกเปลี่ยนและผสมผสานความรู้ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ซึ่งนำไปสู่นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ บริการ และกระบวนการทำงาน

4. การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ Peter Senge (1990) ผู้เขียนหนังสือ "The Fifth Discipline" ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ซึ่งการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้องค์กรสามารถปรับตัวและพัฒนาท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

ภาพที่ 3.2 หนังสือ The Fifth Discipline

ที่มา: <https://www.bookpanich.com/product/29468/the-fifth-discipline-the-art-practice-of-the-learning-organization-paperback-deckle-edge-by-peter-m->

5. การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน Porter และ Millar (1985) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสารสนเทศและความรู้ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน การจัดการความรู้ช่วยให้องค์กรสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้อย่างรวดเร็ว พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร

แม้การจัดการความรู้จะมีประโยชน์มากมาย แต่องค์กรก็ต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ดังที่ Davenport และ Prusak (1998) ได้ระบุไว้

1. ด้านวัฒนธรรมองค์กร - การสร้างวัฒนธรรมการแบ่งปันความรู้เป็นสิ่งที่ท้าทาย โดยเฉพาะในองค์กรที่มีวัฒนธรรม "ความรู้คืออำนาจ"

2. ด้านเทคโนโลยี - การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทขององค์กร

3. ด้านการวัดผล - การประเมินผลสำเร็จของการจัดการความรู้เป็นเรื่องที่วัดได้ยาก

4. ด้านการจูงใจ - การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแบ่งปันและใช้ความรู้

การจัดการความรู้เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้องค์กรสามารถใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิผลในการทำงาน การรักษาภูมิปัญญาองค์กร การสร้างนวัตกรรม การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ และการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

ในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Economy) องค์กรที่สามารถจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จและเติบโตอย่างยั่งยืน

ภาพรวมของแนวคิดการจัดการความรู้ในปัจจุบัน

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ในทศวรรษ 2020 ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การทำงานระยะไกล และวัฒนธรรมองค์กรที่เปลี่ยนไป แนวคิดการจัดการความรู้ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญโดย Bolisani และ Bratianu (2018) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนผ่านจากมุมมองแบบเดิมที่เน้นการจัดเก็บและการเข้าถึงความรู้ไปสู่แนวคิดเชิงพลวัตที่ให้ความสำคัญกับการสร้าง การแลกเปลี่ยน และการประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ปัจจุบัน การจัดการความรู้ไม่ได้มองเพียงแค่ความรู้ที่อยู่ในองค์กรเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการบูรณาการความรู้จากแหล่งภายนอก ทั้งจากลูกค้า พันธมิตรทางธุรกิจ และระบบนิเวศทางธุรกิจ (Massingham, 2021) แนวคิดใหม่นี้เรียกว่า "การจัดการความรู้แบบเปิด" (Open Knowledge Management) ซึ่งเน้นการสร้างคุณค่าร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

ภาพที่ 3.3 การจัดการความรู้

ที่มา: <https://www.salika.co/2020/04/29/artificial-intelligence-knowledge-management-part-1/>

มิติใหม่ของการจัดการความรู้ในยุคดิจิทัล

โลกดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของการจัดการความรู้อย่างสิ้นเชิง จากแนวคิดดั้งเดิมที่มุ่งเน้นการจัดเก็บและเข้าถึงข้อมูลในรูปแบบเอกสาร ไปสู่ระบบนิเวศความรู้ที่มีความซับซ้อน ไร้พรมแดน และขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์ การจัดการความรู้ในยุคดิจิทัลไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการข้อมูลเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรม การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

1. การจัดการความรู้ที่ขับเคลื่อนด้วย AI ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) กำลังเปลี่ยนโฉมการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญ Pauleen และ Wang (2017) ได้ศึกษาพบว่า ระบบ AI สามารถวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ จัดระเบียบความรู้ และแนะนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้กับบุคลากรได้อย่างแม่นยำมากขึ้น

ตามรายงานของ Gartner (2024) องค์กรที่ใช้ AI ในการจัดการความรู้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการค้นหาข้อมูลได้ถึง 35% และลดเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจลงได้ 25% โดยเทคโนโลยีสำคัญที่ใช้ ได้แก่

- ระบบค้นหาอัจฉริยะ (Intelligent Search Systems)
- แชทบอทและผู้ช่วยเสมือนจริง (Chatbots and Virtual Assistants)
- ระบบแนะนำเนื้อหา (Content Recommendation Systems)
- เครื่องมือวิเคราะห์ข้อความ (Text Analytics Tools)

2. การจัดการความรู้ในองค์กรแบบไร้พรมแดน การทำงานระยะไกลและรูปแบบการทำงานแบบผสมผสาน (Hybrid Workplace) ที่เพิ่มขึ้นหลังจากการระบาดของ COVID-19 ได้สร้างความท้าทายใหม่ในการจัดการความรู้ Anders และ Hemre (2022) ได้เสนอแนวคิดเรื่อง "การจัดการความรู้แบบไร้พรมแดน" (Boundaryless Knowledge Management) ซึ่งเน้นการสร้างระบบและวัฒนธรรมที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ข้ามสถานที่และเวลาทำงานที่แตกต่างกันการศึกษาของ Microsoft Work Trend Index (2023) พบว่า 73% ขององค์กรทั่วโลกกำลังเผชิญความท้าทายในการแบ่งปันความรู้ระหว่างทีมที่ทำงานจากระยะไกล แนวทางแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่:

- การพัฒนาแพลตฟอร์มความร่วมมือแบบครบวงจร
- การสร้างคอมมูนิตี้ออนไลน์เพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้
- การบันทึกและถ่ายทอดสดการประชุมและกิจกรรมสำคัญ
- การจัดกิจกรรม "คาเฟ่ความรู้เสมือนจริง" (Virtual Knowledge Cafés)

3. การจัดการความรู้เชิงบูรณาการ

แนวคิดการจัดการความรู้สมัยใหม่ไม่ได้มองความรู้เป็นเพียงสิ่งที่ต้องจัดการแยกต่างหาก แต่เป็นส่วนที่บูรณาการเข้ากับทุกกระบวนการทางธุรกิจ Edwards (2023) เสนอแนวคิด "Knowledge-Infused Business Process Management" หรือการผสานความรู้เข้ากับการจัดการกระบวนการธุรกิจในทุกขั้นตอน

องค์กรชั้นนำอย่าง Amazon, Google และ Microsoft ใช้แนวทางนี้โดยการฝังระบบจัดการความรู้เข้ากับเครื่องมือการทำงานประจำวัน ทำให้พนักงานสามารถเข้าถึงความรู้ที่จำเป็นโดยไม่ต้องออกจากโปรแกรมที่กำลังใช้งานอยู่ (Rumizen, 2022)

กลยุทธ์การจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพในปัจจุบัน

1. เทคโนโลยีจัดการความรู้แบบไฮบริด เทคโนโลยีจัดการความรู้สมัยใหม่ใช้แนวทางแบบผสมผสานที่รวมทั้งแพลตฟอร์มดั้งเดิมและเทคโนโลยีล้ำสมัย จากการศึกษาของ Deloitte (2023) พบว่าองค์กรที่ประสบความสำเร็จใช้เทคโนโลยีหลากหลาย ได้แก่:

- ระบบจัดการเนื้อหาองค์กร (Enterprise Content Management Systems)

- แพลตฟอร์มความร่วมมือแบบเรียลไทม์ (Real-time Collaboration Platforms)
- ฐานข้อมูลความรู้แบบ Wiki และเอกสารแบบมีส่วนร่วม
- ระบบวิเคราะห์ข้อมูลองค์ความรู้ (Knowledge Analytics)
- เทคโนโลยี AR/VR สำหรับการถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติ

2. วัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ การวิจัยของ Tsakalerou (2022) แสดงให้เห็นว่าความสำเร็จในการจัดการความรู้ยังคงขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมองค์กรเป็นสำคัญ แม้จะมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงใดก็ตาม องค์กรชั้นนำในปัจจุบันสร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่าน:

- โปรแกรมพี่เลี้ยงและการโค้ช (Mentoring and Coaching Programs)
- ชุมชนแห่งการปฏิบัติ (Communities of Practice)
- กิจกรรม "เล่าเรื่องความสำเร็จ" (Success Story Sharing)
- ระบบให้รางวัลและยกย่องผู้แบ่งปันความรู้ (Recognition Systems)

3. การจัดการความรู้แบบผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง

แนวคิดใหม่ในการจัดการความรู้เน้นประสบการณ์ของผู้ใช้ (User Experience) มากขึ้น Mladkova (2021) เสนอว่า การออกแบบระบบจัดการความรู้ควรใช้หลักการออกแบบที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Human-Centered Design) เพื่อให้ตรงกับวิธีการทำงานและการเรียนรู้ของพนักงาน องค์กรอย่าง Spotify และ Netflix ใช้หลักการนี้โดยการสร้างระบบจัดการความรู้ที่ปรับเปลี่ยนตามพฤติกรรมและความชอบของผู้ใช้แต่ละคน ผลลัพธ์คือการเพิ่มอัตราการใช้งานระบบและความพึงพอใจของพนักงาน (Thompson, 2024)

ความท้าทายและแนวโน้มในอนาคต

1. การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่และความรู้ที่ซับซ้อน ปริมาณข้อมูลที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วสร้างความท้าทายในการกรองข้อมูลที่มีคุณค่าและเปลี่ยนให้เป็นความรู้ที่ใช้งานได้ Jenkin (2023) ชี้ให้เห็นว่าองค์กรต้องพัฒนากลยุทธ์ในการจัดการกับ "ความล้นเกินของข้อมูล" (Information Overload) โดยใช้เทคโนโลยี AI และการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูง

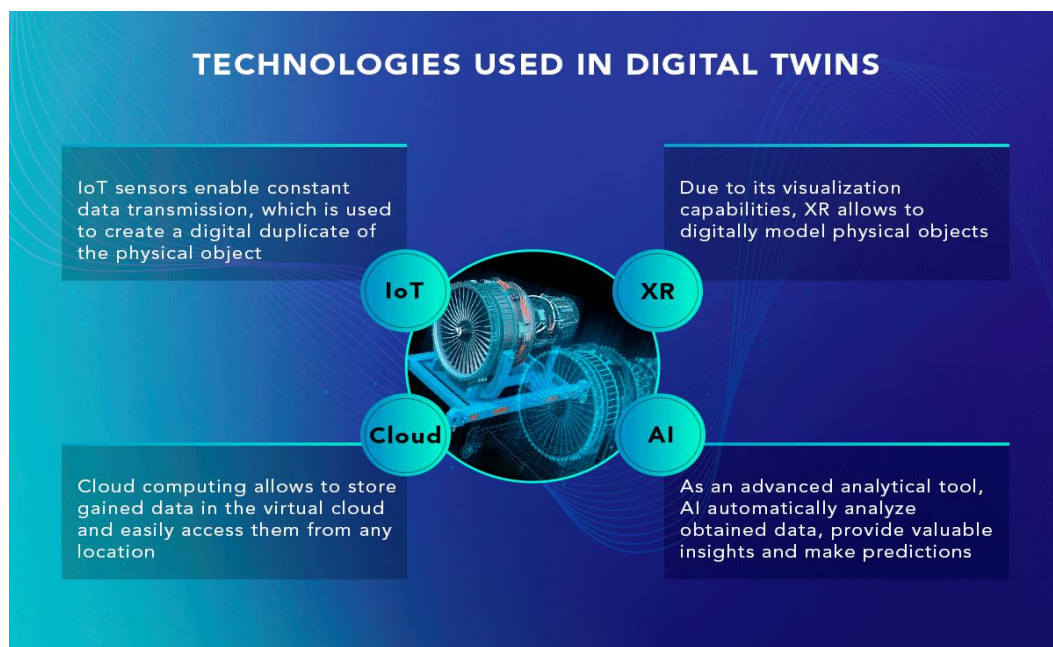
2. การรักษาความปลอดภัยของความรู้ ในยุคที่การโจมตีทางไซเบอร์เพิ่มขึ้น การรักษาความปลอดภัยของสินทรัพย์ความรู้กลายเป็นความท้าทายสำคัญ McKinsey & Company (2023) รายงานว่ามากกว่า 60% ขององค์กรให้ความสำคัญกับการรักษาความปลอดภัยของระบบจัดการความรู้มากขึ้นในช่วงสองปีที่ผ่านมา โดยใช้เทคโนโลยีเช่น บล็อกเชน (Blockchain) และการเข้ารหัสขั้นสูง

3. การวัดผลตอบแทนจากการลงทุนในการจัดการความรู้ การวัดผลกระทบของการจัดการความรู้ยังคงเป็นความท้าทายสำหรับหลายองค์กร แต่มีแนวโน้มที่ดีขึ้นด้วยตัวชี้วัดใหม่ๆ Ranjbarfard และ Heidari (2023) นำเสนอกรอบการวัดผลแบบบูรณาการที่พิจารณาทั้งมิติทางการเงิน การดำเนินงาน และมิติด้านนวัตกรรม ซึ่งช่วยให้องค์กรเห็นคุณค่าที่แท้จริงของการลงทุนในการจัดการความรู้

4. การจัดการความรู้กับเทคโนโลยีเกิดใหม่ เทคโนโลยีเกิดใหม่กำลังเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของการจัดการความรู้ Gartner (2024) คาดการณ์ว่าภายในปี 2027 เทคโนโลยีต่อไปนี้จะมียุทธศาสตร์สำคัญในการจัดการความรู้:

- Web 3.0 และเทคโนโลยีแบบกระจายศูนย์ (Decentralized Technologies)

- Digital Twins สำหรับการจำลองและถ่ายทอดความรู้
- เทคโนโลยี Quantum Computing สำหรับการประมวลผลความรู้ที่ซับซ้อน
- Extended Reality (XR) สำหรับประสบการณ์การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ

ภาพที่ 3.4 Digital Twins

ที่มา: <https://softengi.com/blog/use-cases-and-applications-of-digital-twin/>

แนวคิดการจัดการความรู้ในปัจจุบันกำลังเปลี่ยนผ่านจากการเน้นการจัดเก็บและเข้าถึงความรู้ ไปสู่การสร้างระบบนิเวศความรู้ที่มีความยืดหยุ่น ที่ผสมผสานทั้งเทคโนโลยีล้ำสมัย วัฒนธรรมองค์กรที่เหมาะสม และกระบวนการทำงานที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ความท้าทายสำคัญยังคงเป็นเรื่องการจัดการกับปริมาณข้อมูลที่เพิ่มขึ้น การรักษาความปลอดภัย และการวัดผลตอบแทนจากการลงทุน แต่เทคโนโลยีใหม่ๆ โดยเฉพาะ AI และการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูง กำลังช่วยให้องค์กรสามารถจัดการกับความท้าทายเหล่านี้ได้ดีขึ้น การจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีความสมดุลระหว่างมิติต่าง ๆ ทั้งเทคโนโลยี กระบวนการ และวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นการสร้างคุณค่าให้กับองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

ประเภทของความรู้

ในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Economy) องค์กรต่าง ๆ ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการความรู้เป็นอย่างมาก เนื่องจากความรู้ถือเป็นสินทรัพย์ที่มีค่าที่สุดในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน การทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทของความรู้ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และกระบวนการจัดการความรู้ จึงเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับ

ความรู้ในองค์กรมีหลากหลายรูปแบบและลักษณะที่แตกต่างกัน โดยสามารถจำแนกได้เป็น ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ซึ่งสามารถบันทึกและถ่ายทอดได้อย่างเป็นระบบ และความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ซึ่งเกิดจากประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเฉพาะตัว ความท้าทายสำคัญขององค์กรคือการบริหารจัดการความรู้ทั้งสองประเภทนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นักวิชาการด้านการจัดการความรู้อย่าง Nonaka และ Takeuchi ได้พัฒนาทฤษฎี SECI Model ที่อธิบายกระบวนการแปลงความรู้ระหว่างความรู้ฝังลึกและความรู้ชัดแจ้ง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเข้าใจวิธีการสร้างและแลกเปลี่ยนความรู้ภายในองค์กร นอกจากนี้ กระบวนการจัดการความรู้ยังประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญหลายประการ ตั้งแต่การกำหนดความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ ไปจนถึงการนำความรู้ไปใช้และการประเมินผล การศึกษาประเภทของความรู้ ทฤษฎี และกระบวนการจัดการความรู้อย่างลึกซึ้ง จะช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนาระบบและกลยุทธ์การจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับการทำงาน สร้างนวัตกรรม และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในโลกธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

1. ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge)

ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่สามารถแสดงออกมาในรูปแบบที่จับต้องได้และสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย ซึ่งแตกต่างจากความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ที่ เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลและยากต่อการถ่ายทอด

1.1 ลักษณะสำคัญของความรู้ที่ชัดแจ้ง

- สามารถบันทึกและจัดเก็บได้: ความรู้ที่ชัดแจ้งสามารถบันทึกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร คู่มือ ตำราเรียน ฐานข้อมูล หรือสื่อดิจิทัล ทำให้ง่ายต่อการจัดเก็บและค้นคืน
- สามารถถ่ายทอดและสื่อสารได้: ความรู้ที่ชัดแจ้งสามารถถ่ายทอดผ่านการสอน การอบรม หรือการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำให้ผู้อื่นสามารถเรียนรู้และนำไปใช้ได้
- เป็นระบบและมีโครงสร้าง: ความรู้ที่ชัดแจ้งมักถูกจัดเรียงอย่างเป็นระบบและมีโครงสร้าง ทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้
- เป็นทางการและมีมาตรฐาน: ความรู้ที่ชัดแจ้งมักมีรูปแบบที่เป็นทางการและมีมาตรฐาน ทำให้สามารถนำไปใช้อ้างอิงและพัฒนาต่อยอดได้

1.2 ตัวอย่างของความรู้ที่ชัดแจ้ง

- ตำราเรียนและคู่มือการใช้งาน
- ฐานข้อมูลและรายงานทางสถิติ
- กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ
- สูตรและวิธีการทางวิทยาศาสตร์
- แผนผังและแบบแปลน

ความรู้ที่ชัดแจ้งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาทั้งในระดับบุคคลและองค์กร โดยช่วยให้องค์กรสามารถถ่ายทอดความรู้และรักษาความเชี่ยวชาญที่มีอยู่ได้อย่างเป็นระบบ ทำให้ความรู้ไม่สูญหายไปตามการเปลี่ยนแปลงของบุคลากร นอกจากนี้ ความรู้ที่ชัดแจ้งยังเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของบุคคล ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้จริง การมีระบบการจัดการความรู้ที่ชัดแจ้งยังช่วยให้การ

ทำงานเป็นไปอย่างมีระบบและมีมาตรฐาน ลดความผิดพลาด และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน นอกจากนี้ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ชัดแจ้งยังเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนา และนวัตกรรม ทำให้องค์กรสามารถปรับตัวและแข่งขันในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ ดังนั้น ความรู้ที่ชัดแจ้งจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการความรู้และพัฒนาศักยภาพของบุคคลและองค์กร

2. ความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคล (Tacit Knowledge)

ความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลแต่ละคน เป็นความรู้ที่ไม่สามารถอธิบายออกมาเป็นคำพูด หรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เป็นความรู้ที่เกิดจาก ประสบการณ์ การฝึกฝน ทักษะ และสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ

2.1 ลักษณะสำคัญของความรู้ที่ฝังลึก

- เป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์: ความรู้ประเภทนี้มักเกิดจากการที่บุคคลได้ลงมือปฏิบัติจริง และสั่งสมประสบการณ์มาเป็นเวลานาน
- เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดได้โดยง่าย: เนื่องจากเป็นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล การถ่ายทอดจึงทำได้ยาก อาจต้องอาศัยการสังเกต การเลียนแบบ หรือการฝึกฝนอย่างใกล้ชิด
- เป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะและสัญชาตญาณ: ความรู้ที่ฝังลึกมักเกี่ยวข้องกับทักษะเฉพาะทาง หรือสัญชาตญาณที่บุคคลมีในการแก้ไขปัญหา หรือตัดสินใจ
- เป็นความรู้ที่มีคุณค่า: ความรู้ที่ฝังลึกมักเป็นความรู้ที่มีคุณค่า เพราะเป็นความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล

2.2 ตัวอย่างของความรู้ที่ฝังลึก:

- ทักษะในการขับรถของนักแข่งรถมืออาชีพ
- ความสามารถในการอ่านสีหน้าและภาษากายของนักจิตวิทยา
- ความเชี่ยวชาญในการทำอาหารของเชฟชื่อดัง
- สัญชาตญาณในการแก้ไขปัญหาของวิศวกรที่มีประสบการณ์

ความรู้ที่ฝังลึกเป็นความรู้ที่สำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร เพราะเป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของบุคลากร ช่วยสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันโดยองค์กรที่มีบุคลากรที่มีความรู้ที่ฝังลึก มักมีความได้เปรียบในการแข่งขัน เพราะมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ความรู้ที่ฝังลึกยังเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ฝังลึกระหว่างบุคลากรซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะของบุคลากรในองค์กร

กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process)

กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process) เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้เติบโตอย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัลที่ความรู้กลายเป็นสินทรัพย์ที่มีค่า การจัดการความรู้ไม่เพียงแต่เป็นการรวบรวมข้อมูล แต่ยังเป็นการสร้างสรรค์ แบ่งปัน และประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างนวัตกรรมในองค์กร กระบวนการนี้เริ่มต้นด้วยการสร้างและรวบรวมความรู้

(Knowledge Creation & Acquisition) ซึ่งเป็นการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร จากนั้น ความรู้ที่ได้จะถูกจัดเก็บและเข้าถึงได้ง่าย (Knowledge Storage & Retrieval) เพื่อให้บุคลากรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที การแบ่งปันและถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Sharing & Transfer) เป็นขั้นตอนสำคัญในการกระจายความรู้ไปยังผู้ที่ต้องการใช้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างวัฒนธรรมการแบ่งปันในองค์กร การใช้และบูรณาการความรู้ (Knowledge Application) เป็นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานจริง เพื่อแก้ไขปัญหา ปรับปรุงกระบวนการ หรือสร้างผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ สุดท้าย การปรับปรุงและพัฒนาองค์ความรู้ (Knowledge Refinement) เป็นการทบทวนและปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ เพื่อให้องค์กรสามารถปรับตัวและแข่งขันในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

การสร้างและรวบรวมความรู้ (Knowledge Creation & Acquisition)

การสร้างและรวบรวมความรู้ (Knowledge Creation & Acquisition) เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ภายในองค์กรหรือสังคม ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และนวัตกรรมใหม่ ๆ

การสร้างความรู้หมายถึงกระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มคนสร้างความรู้ใหม่จากประสบการณ์ การทดลอง หรือการสังเคราะห์ข้อมูลเดิมให้เกิดเป็นความเข้าใจใหม่ โดย Nonaka & Takeuchi (1995) ได้เสนอโมเดล SECI (Socialization, Externalization, Combination, Internalization) อธิบายการหมุนเวียนของความรู้ระหว่างความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) และความรู้ที่สามารถถ่ายทอดได้ (Explicit Knowledge)

การรวบรวมความรู้คือการได้มาซึ่งองค์ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ การค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล การฝึกอบรม หรือการถอดบทเรียนจากประสบการณ์ โดยเฉพาะในยุคดิจิทัล การรวบรวมความรู้สามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วผ่านระบบฐานข้อมูลออนไลน์ การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และเครื่องมือ AI

การสร้างและรวบรวมความรู้จึงไม่ใช่แค่การสะสมข้อมูล แต่เป็นกระบวนการที่ต้องการการวิเคราะห์ วิพากษ์ และการจัดการอย่างมีระบบ เพื่อให้ความรู้เหล่านั้นสามารถนำไปใช้ให้เกิดคุณค่าทางปฏิบัติได้จริง

การแบ่งปันและถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Sharing & Transfer)

การแบ่งปันและถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Sharing & Transfer) เป็นกระบวนการสำคัญในระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ที่ช่วยให้ความรู้ไม่ถูกเก็บไว้เฉพาะบุคคล แต่สามารถกระจายไปยังบุคคลหรือหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพขององค์กรและสังคมโดยรวม

การแบ่งปันความรู้หมายถึงการที่บุคคลหนึ่งถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ หรือทักษะที่มีให้ผู้อื่นในลักษณะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เช่น การประชุม การสนทนา การจัดอบรม หรือการใช้ระบบฐานข้อมูลร่วมกัน การส่งเสริมวัฒนธรรมการแบ่งปันและสร้างแรงจูงใจ เช่น การยกย่องผู้แบ่งปันความรู้ จะช่วยให้กระบวนการนี้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ (Ipe, 2003)

การถ่ายทอดความรู้มุ่งเน้นที่การเคลื่อนย้ายความรู้จากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่ง ซึ่งอาจเกิดขึ้นระหว่างบุคคล ทีมงาน หรือองค์กร เช่น การฝึกงาน การโอนย้ายพนักงาน หรือความร่วมมือทางวิชาการ การถ่ายทอดความรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสืบทอดองค์ความรู้ระยะยาว และลดปัญหาการสูญเสียความรู้เมื่อบุคลากรลาออกหรือเกษียณ (Argote & Ingram, 2000)

ในยุคดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ ระบบจัดการความรู้ (KM Systems) หรือโซเชี่ยลมีเดีย ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการแบ่งปันและถ่ายทอดความรู้ข้ามพรมแดนได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง

1. การใช้และบูรณาการความรู้ (Knowledge Application)

การใช้และบูรณาการความรู้ (Knowledge Application) เป็นกระบวนการที่เน้นการนำความรู้ที่มีอยู่แล้วไปใช้ในการตัดสินใจ การปฏิบัติงาน หรือการแก้ไขปัญหาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม และองค์กร

การใช้ความรู้หมายถึงการนำความรู้ไปปรับใช้ในสถานการณ์จริง เช่น การนำผลวิจัยไปพัฒนาแนวนโยบาย หรือการใช้คู่มือปฏิบัติงานในการทำงานประจำ ความรู้ที่ถูกใช้อย่างเหมาะสมจะนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรม การเพิ่มผลิตภาพ และการสร้างคุณค่าใหม่ให้กับองค์กร (Davenport & Prusak, 1998) ส่วน การบูรณาการความรู้เป็นการผสมผสานความรู้จากหลากหลายแหล่งหรือสาขาวิชาเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างมุมมองใหม่หรือแนวทางใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม โดยเฉพาะในยุคที่ปัญหามีความซับซ้อน เช่น การพัฒนานโยบายสาธารณะที่ต้องอาศัยความรู้จากทั้งเศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ความสำเร็จของการใช้และบูรณาการความรู้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น การเข้าถึงความรู้ที่ถูกต้อง การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร และการสนับสนุนจากผู้นำ รวมถึงระบบเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการนำความรู้ไปใช้ได้จริง (Gold, Malhotra, & Segars, 2001)

2. การปรับปรุงและพัฒนาองค์ความรู้ (Knowledge Refinement)

การปรับปรุงและพัฒนาองค์ความรู้ (Knowledge Refinement) เป็นกระบวนการสำคัญในระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ที่เน้นการทำให้ความรู้มีความถูกต้องทันสมัย และเหมาะสมกับบริบทมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถนำไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบความถูกต้องของความรู้ การอัปเดตให้ทันสมัย และการตัดทอนสิ่งที่ไม่จำเป็นออก โดยมักใช้กระบวนการวิพากษ์ การทบทวนโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือการประเมินโดยผู้ใช้งานจริง เช่น การรีวิวเนื้อหาทางวิชาการ หรือการปรับปรุงคู่มือการทำงานให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป (Bhatt, 2001) เมื่อความรู้ผ่านการกลั่นกรองแล้ว องค์กรหรือบุคคลสามารถต่อยอดความรู้เหล่านั้นไปสู่ระดับใหม่ เช่น การพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) การสร้างนวัตกรรมใหม่ หรือการสังเคราะห์เป็นแนวคิดเชิงทฤษฎีที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทต่าง ๆ ได้มากขึ้น การปรับปรุงและพัฒนาองค์ความรู้ต้องอาศัยวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) การเปิดรับความคิดเห็น และระบบเทคโนโลยีที่ช่วยให้การจัดเก็บ แก้ไข และกระจายความรู้เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

3. การจัดการความรู้ในองค์กร

ในยุคที่ข้อมูลและความรู้เป็นทรัพยากรสำคัญของการแข่งขัน การจัดการความรู้ (Knowledge Management) จึงกลายเป็นเครื่องมือหลักที่ช่วยให้องค์กรสามารถสร้างนวัตกรรม พัฒนาประสิทธิภาพ และรักษาความได้เปรียบทางธุรกิจได้อย่างยั่งยืน การจัดการความรู้ไม่ใช่เพียงการรวบรวมและเก็บรักษาความรู้เท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการสร้าง แบ่งปัน ใช้ และพัฒนาองค์ความรู้ให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทขององค์กรและวัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลอย่างมากต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้ เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ความไว้วางใจ และการเปิดกว้างทางความคิด ในขณะเดียวกัน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านกระบวนการจัดการความรู้ ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับศักยภาพบุคลากร และเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง บทบาทขององค์กรและวัฒนธรรมองค์กรในการจัดการความรู้

4. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านการจัดการความรู้

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) เป็นหัวใจสำคัญของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) จึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยยกระดับศักยภาพของบุคลากร ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติอย่างเป็นระบบ กระบวนการจัดการความรู้ เช่น การสร้างความรู้ใหม่ (Knowledge Creation) การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) และการประยุกต์ใช้ความรู้ (Knowledge Application) ล้วนมีส่วนช่วยในการพัฒนาบุคลากรให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์จริงขององค์กร และต่อยอดไปสู่การพัฒนาความสามารถเฉพาะตัว (Core Competencies) ตัวอย่างเช่น การจัดทำมี “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” (Community of Practice) หรือระบบ “พี่เลี้ยง” (Mentoring System) ช่วยให้บุคลากรสามารถแลกเปลี่ยนความรู้จากกันและเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การจัดการความรู้อย่างยังช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ซึ่งทำให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ องค์กรที่สามารถผสมผสานกลยุทธ์ด้านทรัพยากรมนุษย์เข้ากับระบบการจัดการความรู้ได้อย่างเหมาะสม จึงมีแนวโน้มที่จะสร้างนวัตกรรม เพิ่มความผูกพันของพนักงาน และบรรลุเป้าหมายในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน

5. การจัดการความรู้ในสถาบันการศึกษา

การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) ในสถาบันการศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาและยกระดับคุณภาพของการเรียนการสอน การวิจัย และการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการสร้าง แบ่งปัน และใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทั้งบุคลากร นักศึกษา และองค์กรการศึกษาโดยรวม

ในบริบทของสถาบันการศึกษา ความรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในตำราเรียนหรือห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความรู้จากประสบการณ์ของครู อาจารย์ ผู้บริหาร นักศึกษา และบุคลากรสายสนับสนุน เช่น ความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เทคนิคการดูแลนักศึกษา หรือแนวทางการบริหารงานวิชาการที่เกิดจากประสบการณ์จริง ซึ่งหากมีการรวบรวม จัดระบบ และเผยแพร่อย่างเหมาะสม ก็จะช่วยยกระดับคุณภาพของทั้งองค์กร การดำเนินการจัดการความรู้ในสถาบันศึกษามักครอบคลุมกิจกรรม เช่น การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)

Forum), การจัดทำคลังความรู้ (Knowledge Repository), การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community of Practice) และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) นอกจากนี้ การจัดการความรู้อย่างส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสถานศึกษา ทำให้บุคลากรมีความรู้ทันสมัย ทักษะที่ตอบโจทย์ยุคใหม่ และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถาบันอุดมศึกษาในฐานะองค์กรที่ผลิตและพัฒนาทุนมนุษย์ รวมถึงเป็นแหล่งสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมฐานความรู้ (Knowledge-based Society) การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) จึงกลายเป็นกลยุทธ์ที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัย

การจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษามีเป้าหมายหลักเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในหมู่อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสร้างคลังความรู้จากงานวิจัยและนวัตกรรม การจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ การสนับสนุนชุมชนแห่งการปฏิบัติ (Communities of Practice) และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการแบ่งปันองค์ความรู้ในรูปแบบออนไลน์ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบเปิด (Open Educational Resources) และการพัฒนาความสามารถด้านดิจิทัลของบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล วัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ การมีผู้นำที่สนับสนุนการพัฒนาวิชาการ และระบบนิเวศที่เอื้อต่อการจัดการความรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยเกิดผลอย่างแท้จริง ทั้งนี้ องค์กรอุดมศึกษาที่สามารถจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถเพิ่มขีดความสามารถทางวิชาการ สร้างนวัตกรรม และตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาและประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) ไม่ได้สิ้นสุดแค่การรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลเท่านั้น หากแต่ต้องมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาและการประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิด “คุณค่า” และ “ผลลัพธ์” ที่แท้จริงต่อองค์กรหรือสถาบัน การดำเนินการอย่างเป็นระบบและยั่งยืนคือหัวใจสำคัญที่จะทำให้การจัดการความรู้เกิดประโยชน์สูงสุด แนวทางสำคัญในการพัฒนาและประยุกต์ใช้ KM ได้แก่

1. สร้างเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน องค์กรควรกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการความรู้ให้สอดคล้องกับพันธกิจ เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การยกระดับคุณภาพการให้บริการ หรือการสร้างนวัตกรรม
2. สนับสนุนวัฒนธรรมการเรียนรู้และการแบ่งปัน การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เวทีแลกเปลี่ยน ชุมชนปฏิบัติ หรือระบบแรงจูงใจ จะช่วยให้บุคลากรกล้าถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้
3. พัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีที่สนับสนุน การใช้ระบบฐานข้อมูล ระบบจัดเก็บความรู้ออนไลน์ หรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ร่วมกัน จะทำให้การเข้าถึงความรู้สะดวกและรวดเร็วขึ้น
4. ส่งเสริมภาวะผู้นำด้านความรู้ (Knowledge Leadership) ผู้นำองค์กรควรมีบทบาทเป็นผู้ขับเคลื่อน ส่งเสริม และเป็นแบบอย่างในการใช้ความรู้ เพื่อให้เกิดแรงผลักดันทั้งในเชิงนโยบายและปฏิบัติ

5. ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ควรมีระบบติดตามผลลัพธ์จากการจัดการความรู้ เช่น ผลกระทบต่อประสิทธิภาพงาน ความพึงพอใจของผู้รับบริการ หรือการลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน เพื่อปรับปรุงแนวทางให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

การพัฒนาและประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ที่เหมาะสม จะช่วยให้องค์กรเกิดความรู้ที่มีคุณค่า นำไปสู่การตัดสินใจที่ดีขึ้น การทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว

บทที่ 4

สรุปประเด็นในการจัดการความรู้

สรุปประเด็นหัวข้อ “การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน” ของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

การจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน ซึ่งถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และเจตคติจากสถานการณ์จริงนอกเหนือจากเนื้อหาในห้องเรียน สำหรับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน เช่น การศึกษาภาคสนาม การทำโครงการบริการวิชาการ การลงพื้นที่ชุมชน หรือการศึกษาดูงาน ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษา

บทนี้มุ่งสรุปประเด็นสำคัญจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคณาจารย์ภายในคณะฯ เกี่ยวกับแนวทาง วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และบทเรียนที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อผู้เรียน ผู้สอน และสถาบันในภาพรวม

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้จัดกิจกรรมเสวนาเพื่อสกัดเอาความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน โดยเชิญอาจารย์ที่เคยมีประสบการณ์จัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนทั้งที่ใช้งบประมาณและไม่ใช้งบประมาณ หลักสูตรละ 2 คน โดยมีผู้นำการเสวนาสองท่าน ได้แก่

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชาติ แก้วพวง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศาสตร์ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทัส เพียรธรรม อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ภาพที่ 4.1 การจัดกิจกรรมเสวนาองค์ความรู้และการจัดการความรู้
ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้เข้าร่วมการเสวนามีประสบการณ์ในการจัดโครงการนำนักศึกษาออกนอกชั้นเรียนหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนมาก่อน โดยผู้นำเสวนาจะใช้การตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมการเสวนาร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลจากประสบการณ์ที่เคยจัดโครงการมาก่อน ผู้รับผิดชอบโครงการได้จัดบันทึกประเด็นที่สำคัญซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคล รวมถึงประสบการณ์ที่เป็นความรู้ที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังให้ผู้เข้าร่วมการเสวนาตอบแบบสอบถามเพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างรอบด้าน และเพื่อให้คณะฯ สามารถวิเคราะห์และจัดประเภทข้อมูลเพื่อสกัดเป็นองค์ความรู้ในการจัดการความรู้ครั้งนี้อีกด้วย

2. ภาพรวมของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในปีงบประมาณ 2567 (1 ตุลาคม 2566 – 30 กันยายน 2567) สาขาวิชาต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ นอกชั้นเรียนให้กับนักศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 55 โครงการ แบ่งออกเป็นโครงการที่ขอใช้งบประมาณ จำนวน 29 โครงการ และโครงการที่ไม่ขอใช้งบประมาณจำนวน 26 โครงการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.1 โครงการที่ขออนุมัติใช้งบประมาณในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้กับนักศึกษา ปีการศึกษา 2567

ลำดับที่	โครงการ	สถานที่	งบประมาณ	สาขาวิชา
1	โครงการพัฒนาศักยภาพผู้นำนักศึกษาภาค กศ.พบ.	จ.นครนายก	54,000	คณะฯ
2	กิจกรรมศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การบริหารท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางวัฒนธรรม”	จ.นครนายก	43,770	รปศ.
3	กิจกรรมศึกษาดูงานภาคสนามภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	จ.อุบลราชธานี	14,300	ภูมิศาสตร์ฯ
4	กิจกรรมพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย	จ.สุพรรณบุรี	9,440	ภาษาอังกฤษ
5	กิจกรรมประกวดคลิปสื่อการสอนภาษาจีน	จ.เชียงใหม่	7,440	ภาษาจีนธุรกิจ
6	กิจกรรมการศึกษาดูงานเรียนรู้เรื่องโขน	จ.อยุธยา	2,250	นาฏศิลป์ฯ
7	กิจกรรมประชุมวิชาการการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคมระดับชาติ (CSD สัมพันธ์) ครั้งที่ 22	จ.เชียงใหม่	40,640	การพัฒนาชุมชน

ลำดับที่	โครงการ	สถานที่	งบประมาณ	สาขาวิชา
8	แข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษระดับอุดมศึกษา	จ.บุรีรัมย์	15,350	ภาษาอังกฤษ
9	กิจกรรมครบรณารักษ์อาสาจัดการห้องสมุดให้น้อง	จ.นนทบุรี	1,500	บรรณารักษ์
10	กิจกรรมพัฒนานักศึกษาครูเพื่อส่งเสริมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	จ.นนทบุรี	3,000	บรรณารักษ์
11	กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการถ่ายผาพนอกสถานที่	จ.สมุทรปราการ	3,000	ออกแบบ
12	กิจกรรมทัศนศึกษาและฝึกทักษะการเป็นมัคคุเทศก์นอกสถานที่	พระบรมมหาราชวัง	5,300	ภาษาอังกฤษ ธุรกิจฯ
13	กิจกรรมมรดกโลกเพื่อการท่องเที่ยว	จ.อยุธยา	16,120	ภาษาอังกฤษ
14	กิจกรรมวันภาษาไทยแห่งชาติ	จ.นนทบุรี	9,000	ภาษาไทย
15	กิจกรรมนวัตกรรมการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมเมืองอัจฉริยะ	จ.ชลบุรี	15,000	พัฒนาสังคม เมือง
16	กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะ Soft Skill ด้วยการใช้เครื่องมือวิศวกรสังคม	จ.นครนายก	126,255	คณะฯ
17	ศึกษาดูงานการปฏิบัติงานของสโมสรนักศึกษา	มรภ.วไลยอลงกรณ์	10,900	คณะฯ
18	ปลูกป่าชายเลน	จ.สมุทรปราการ	9,960	การพัฒนา ชุมชน
19	ยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน พวงหรีดดอกไม้จันทร์ สู่การสร้างวิสาหกิจชุมชน	จ.นครนายก	85,610	รปศ.
20	ยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน พวงหรีดดอกไม้จันทร์ สู่การสร้างวิสาหกิจชุมชน ครั้งที่ 2	จ.นครนายก	35,400	รปศ.
21	ยกระดับผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ของชุมชน (ผักกาดดอง) เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน	จ.นครนายก	99,980	รัฐศาสตร์
22	ยกระดับผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ของชุมชน (ผักกาดดอง) เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน	จ.นครนายก	43,450	รัฐศาสตร์

ลำดับที่	โครงการ	สถานที่	งบประมาณ	สาขาวิชา
23	ศึกษาดูงานและฝึกปฏิบัติภาคสนาม Professional Tour Guide Training	จ.กาญจนบุรี	2,000	ภาษาอังกฤษ
24	การพัฒนาทักษะการขับร้องแก่ บุคลากรทางการศึกษา	โรงเรียนวัดมะเดื่อ	41,870	ดุริยางคศิลป์
25	การทำขนมอบจากอัตลักษณ์ชุมชนและ ศิลปะการต่อสู่มวยไทย ภายใต้โครงการ เพิ่มศักยภาพชุมชน Soft Power บน ฐานอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน กศน. บางเขน	28,920	คณะฯ
26	ฝึกอบรมเทคนิคการขายสินค้าภูมิ ปัญญาท้องถิ่นในชุมชนผ่าน แพลตฟอร์มออนไลน์	เขตลาดพร้าว	30,320	การพัฒนา ชุมชน
27	ฝึกอบรมเทคนิคการขายสินค้าภูมิ ปัญญาท้องถิ่นในชุมชนผ่าน แพลตฟอร์มออนไลน์	จ.นนทบุรี	35,900	การพัฒนา ชุมชน
28	การพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลไม้ดองบ้านดงละคร	จ.นครนายก	75.380	การออกแบบ
29	การติดตามและประเมินผลกิจกรรมการ จัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและสร้าง แนวทางจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เพื่อการ พัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน	ชุมชน กสบ. เขต สายไหม	44,600	การพัฒนา ชุมชน

ในปีงบประมาณที่ผ่านมา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนทั้งหมด จำนวน 29 โครงการ โดยมีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และบูรณาการองค์ความรู้กับชุมชน และสังคม โครงการต่าง ๆ ดำเนินการทั้งในระดับคณะ ระดับสาขาวิชา และสหสาขาวิชา ครอบคลุมกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การศึกษาดูงานภาคสนาม การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การเสริมสร้างทักษะ Soft Skills และการพัฒนาท้องถิ่นผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้ กิจกรรมที่ดำเนินการมีตั้งแต่โครงการพัฒนาผู้นำนักศึกษา การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น ผักกาดดองหรือดอกไม้จันทน์ การลงพื้นที่อบรมอาชีพในชุมชน การจัดนิทรรศการภาษาไทย การอบรมด้านศิลปะการแสดง และการส่งนักศึกษาเข้าร่วมประชุมหรือแข่งขันวิชาการในระดับภูมิภาคและระดับชาตินอกจากนี้ยังมีโครงการที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยว การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ และการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม โดยมีพื้นที่ดำเนินโครงการกระจายทั่วประเทศ เช่น จังหวัดนครนายก เชียงใหม่ ชลบุรี อุบลราชธานี บุรีรัมย์ อุดรธานี สุพรรณบุรี และกรุงเทพมหานคร โครงการเหล่านี้สะท้อนความมุ่งมั่นของคณะในการส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน อันเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างสมรรถนะรอบด้านของนักศึกษาให้พร้อมเข้าสู่สังคมและตลาดแรงงานอย่างมีคุณภาพ โดยมี

การขอใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการทั้งหมด 1,135,215 บาท ซึ่งงบประมาณดังกล่าวมาจาก กองทุนกิจกรรมนักศึกษาและกีฬา การจัดการศึกษาภาคพิเศษ โครงการพัฒนาทักษะความรู้ให้มีทักษะ ที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 และเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมถึงเงินงบประมาณแผ่นดิน นอกจากนี้ยังมี โครงการที่ไม่ได้ขออนุมัติใช้งบประมาณจำนวน 26 โครงการ ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 โครงการที่ไม่ได้ขออนุมัติใช้งบประมาณในการจัดโครงการการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

ลำดับที่	โครงการ	สถานที่	สาขาวิชา
1	เทศกาลดนตรี Pepsi presents big mountain music festival	ดิโอเซียน เขาใหญ่ จ.นครราชสีมา	ดุริยางคศิลป์
2	งานมอบรางวัล Anti-Corruption Awards	ททบ 5	การพัฒนา ชุมชน
3	ทัศนศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ	จ.ชลบุรี	ภาษาจีนธุรกิจ
4	ศึกษาภาคสนาม ลักษณะสันฐานชายฝั่งทางทะเล	จ.ประจวบคีรีขันธ์	ภูมิศาสตร์ฯ
5	ศึกษาดูงานด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการ แสดง คาลิปโซ คาบาเล่	เอเชียทีค เดอะรีเวอร์ พรอนท์	นาฏศิลป์ฯ
6	ศึกษาดูงานนอกสถานที่	จ.ชลบุรี	การพัฒนา ชุมชน
7	เทศกาลออกแบบกรุงเทพ Academic Music Live Band	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	ดุริยางคศิลป์
8	แสดงในรายการ 360 องศา	ช่อง 9	นาฏศิลป์ฯ
9	ศึกษาดูงานพิพิธภัณฑ์ดิน	กรมพัฒนาที่ดิน	ภูมิศาสตร์ฯ
10	โครงการฝึกผู้ช่วยผู้ประνομจิตอาสา	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	นิติศาสตร์
11	ศึกษาเรียนรู้ลักษณะทางกายภาพเพื่อนำข้อมูล มาเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิเคราะห์ธรณีสัณฐาน	จ.นครนายก	ภูมิศาสตร์ฯ
12	การช่วยเหลือปฏิบัติงานและสังเกตการณ์การ เลือกสมาชิกวุฒิสภาระดับประเทศ	ศูนย์การประชุมอิม แพ็คฟอรัม เมืองทอง ธานี	รัฐศาสตร์
13	ศึกษาดูงานฝ่ายข่าวต่างประเทศสถานีวิทยุ โทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5	ททบ 5	ภาษาอังกฤษ
14	ฝึกปฏิบัติมารยาทบนโต๊ะอาหารแบบตะวันตก และการจัดการโรงแรม	โรงแรม Ramada Plaza by Whndham Bangkok Menam Riverside	ภาษาอังกฤษ
15	ศึกษาดูงานฝ่ายข่าวสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3	ช่อง 3	ภาษาอังกฤษ ธุรกิจฯ

ลำดับที่	โครงการ	สถานที่	สาขาวิชา
16	โครงการแข่งขันตอบปัญหากฎหมายทั่วประเทศ เนื่องในวันรพี	สำนักงานศาล ยุติธรรม	นิติศาสตร์
17	โครงการแข่งขันการกล่าวสุนทรพจน์ระดับ ปริญญาตรี	มหาวิทยาลัย รามคำแหง	นิติศาสตร์
18	โครงการแข่งขันการกล่าวสุนทรพจน์ระดับ ปริญญาตรี	สภานายความ	นิติศาสตร์
19	เสวนาวิชาการเฉลิมพระเกียรติ ความก้าวหน้า ทางวิชาการด้านอยุธยาศึกษา	จ.อยุธยา	พัฒนาสังคม เมือง
20	มารยาทการรับประทานอาหารแบบตะวันตก	โรงแรมรามาร์กเด้น	ภาษาอังกฤษ ธุรกิจ
21	การจัดทำ ปรับปรุงฐานข้อมูลที่ดินในระบบ สารสนเทศภูมิศาสตร์และการแปลความหมาย แผนที่ การปรับปรุงแผนที่ด้วยกระบวนการ ทางโฟโตแกรมเมตรี	กรมที่ดิน	ภูมิศาสตร์ฯ
22	โครงการเสริมสร้างบ้านเมืองสุจริตภายใต้ระบบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข	รัฐสภา	รปศ.
23	ศึกษารณีสันฐาน	จ.สระบุรี นครราชสีมา	ภูมิศาสตร์ฯ
24	พัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่าง ยั่งยืน	พิพิธภัณฑ์การเกษตร เฉลิมพระเกียรติ	การพัฒนา ชุมชน
25	พัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	ศูนย์ราชการ	รัฐศาสตร์
26	โครงการสภาผู้แทนราษฎรพบเด็กและเยาวชน	อาคารรัฐสภา	รัฐศาสตร์

จากการรวบรวมข้อมูลกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร พบว่ามีการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ หลากหลายรูปแบบ ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ วัฒนธรรม และการพัฒนาสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ตรงแก่นักศึกษาในแต่ละสาขาวิชา

ในด้านศิลปะและดนตรี สาขาดุริยางคศิลป์ได้เข้าร่วมกิจกรรมระดับชาติ เช่น เทศกาลดนตรี "Big Mountain Music Festival" ที่เขาใหญ่ และเทศกาลออกแบบกรุงเทพ รวมถึงการแสดงดนตรีสดในเวทีมหาวิทยาลัยศรีปทุม ขณะที่สาขานาฏศิลป์ฯ มีการเข้าร่วมกิจกรรมที่ผสมผสานความรู้กับการแสดงจริง เช่น การศึกษาดูงานการแสดงคาบิไซ คาบาเล่ และการแสดงสดในรายการโทรทัศน์ เช่น รายการ “360 องศา” ช่อง 9

ในกลุ่มภาษาต่างประเทศ นักศึกษาศาษาภาษาจีนธุรกิจ ภาษาอังกฤษ และ ภาษาอังกฤษธุรกิจฯ ได้มีโอกาสเข้าศึกษาทำงานและฝึกทักษะวิชาชีพ อาทิ การศึกษาทำงานที่จังหวัดชลบุรี การเยี่ยมชมฝ่ายข่าวของช่อง 5 และช่อง 3 การฝึกมารยาทบนโต๊ะอาหารแบบตะวันตกใน โรงแรมมาตรฐานสากล ตลอดจนการฝึกปฏิบัติด้านการจัดการโรงแรม

สาขาภูมิศาสตร์ฯ ดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาคสนาม เช่น การศึกษาธรรมชาติ สันฐานชายฝั่งทะเลที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การเรียนรู้ลักษณะทางกายภาพและภูมิประเทศที่จังหวัด นครนายกและสระบุรี รวมถึงการศึกษาทำงานในหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมพัฒนาที่ดิน และกรมที่ดิน

ทางด้านกฎหมายและรัฐศาสตร์ สาขานิติศาสตร์มีการส่งนักศึกษาเข้าร่วมการแข่งขัน ตอบปัญหากฎหมาย และกล่าวสุนทรพจน์ในเวทีต่าง ๆ เช่น สำนักงานศาลยุติธรรม มหาวิทยาลัยรามคำแหง และสภานายความ ส่วนสาขารัฐศาสตร์ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจในระบบ ประชาธิปไตยและสิทธิเสรีภาพ เช่น การเข้าร่วมโครงการสภาผู้แทนราษฎรพบเด็กและเยาวชน และการปฏิบัติงานสังเกตการณ์การเลือกสมาชิกวุฒิสภาระดับประเทศ

สาขาการพัฒนาชุมชนและพัฒนาสังคมเมืองก็มีบทบาทโดดเด่นในการเข้าร่วมงานที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น เช่น งานมอบรางวัล Anti-Corruption Awards การดูงานนอกสถานที่ ที่จังหวัดชลบุรี และโครงการด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชนที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ

กิจกรรมทั้งหมดเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของคณะในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้นอกชั้นเรียนให้ครอบคลุมหลายมิติ และเชื่อมโยงกับเป้าหมายทางการศึกษา ทักษะอาชีพ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างชัดเจน

3. ขั้นตอนในการขออนุมัติโครงการ

การดำเนินโครงการกิจกรรมนอกชั้นเรียนจำเป็นต้องมีขั้นตอนที่ชัดเจน เป็นระบบ และ สอดคล้องกับระเบียบของมหาวิทยาลัย เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น โปร่งใส และสามารถ ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน โดยเฉพาะในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระ นคร ซึ่งมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการ วางแผนที่ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ การบริหารจัดการ และความปลอดภัยของนักศึกษา

ขั้นตอนต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นถึงลำดับของการดำเนินโครงการ ตั้งแต่การจัดทำรายละเอียด โครงการ การเสนอขออนุมัติงบประมาณ การขออนุญาตนำนักศึกษาออกนอกสถานที่ ไปจนถึงการออก คำสั่งคณะกรรมการดำเนินงาน ซึ่งทุกขั้นตอนมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. ผู้รับผิดชอบโครงการจัดทำบันทึกขออนุญาตจัดโครงการและขออนุมัติงบประมาณใน การจัดโครงการ ได้แก่ บันทึกข้อความ แบบฟอร์มเสนอโครงการ ประมาณการค่าใช้จ่าย กำหนดการ กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดผลลัพธ์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2. ส่งเอกสารให้ธุรการลงเลขรับเข้า

3. ธุรการตรวจสอบเอกสารประกอบการจัดโครงการให้ครบถ้วน

4. ธุรการส่งฝ่ายแผนคุมยอดในการจัดสรรงบประมาณ

5. ฝ่ายแผนเสนอหัวหน้าสำนักงาน

6. หัวหน้าสำนักงานส่งให้ฝ่ายการเงินตรวจสอบ

- ไม่ผ่าน กลับไปแก้ไข
 - ผ่าน ไปขั้นตอนต่อไป
7. การเงินนำเสนอคณบดี เพื่ออนุญาตจัดโครงการและขออนุมัติงบประมาณในการจัดโครงการ
 8. กรณีที่มีการใช้รถ
 - ทำเรื่องขอรถของมหาวิทยาลัย
 - หากเช่ารถจะต้องทำ TOR ทำหนังสือสั่งจ้าง หากเทียบกับฝ่ายพัสดุ
 9. รุ้การทำบันทึกขออนุญาตนำนักศึกษาออกนอกสถานที่ นำเสนออธิการบดีอนุมัติ
 10. รุ้การทำหนังสือขออนุญาตผู้ปกครอง
 11. รุ้การทำหนังสือเชิญวิทยากรและหนังสือขอความอนุเคราะห์ (ถ้ามี)
 12. รุ้การจัดทำคำสั่งคณะกรรมการดำเนินโครงการ

4. ประเภทของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนทั้งในรูปแบบโครงการที่ขอใช้งบประมาณ และโครงการที่ไม่ขอใช้งบประมาณ รวมทั้งสิ้นจำนวน 55 โครงการ โดยกิจกรรมทั้งหมดมีความหลากหลาย และสามารถจำแนกตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมออกเป็น 5 ประเภทหลัก ดังนี้

ประเภทแรก คือ กิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาที่สอน มีจำนวนทั้งสิ้น 25 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 45.45 ของกิจกรรมทั้งหมด โดยกิจกรรมในกลุ่มนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ผ่านการศึกษาค้นคว้า การศึกษาดูงาน และการปฏิบัติจริงในบริบทที่สอดคล้องกับเนื้อหาของรายวิชา ช่วยส่งเสริมทักษะเชิงวิชาชีพและการวิเคราะห์เชิงประยุกต์

ภาพที่ 4.2 กิจกรรมศึกษาภาษาอังกฤษในบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย จังหวัดสุพรรณบุรี
ของสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

ภาพที่ 4.3 กิจกรรมศึกษาธรรมชาติฐาน ณ น้ำตกแก่งโสภา สาขาวิชาภูมิศาสตร์และภูมิสารสนเทศ

ภาพที่ 4.4 กิจกรรมถ่ายทำนอกสถานที่ สาขาวิชาการออกแบบ

ประเภทที่สอง คือ กิจกรรมลงพื้นที่บริการวิชาการ มีจำนวน 13 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 23.63 ซึ่งกิจกรรมกลุ่มนี้แสดงถึงบทบาทของคณะฯ ในการนำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาและสนับสนุนชุมชน เช่น การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ การส่งเสริมอาชีพ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 4.5 กิจกรรมบริการวิชาการ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน

ประเภทที่สาม ได้แก่ กิจกรรมสร้างเสริมคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ จำนวน 10 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 18.18 โดยกิจกรรมเหล่านี้เน้นการพัฒนาทักษะชีวิต การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

ภาพที่ 4.6 กิจกรรมศึกษาดูงานฝ่ายข่าวสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3
สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจเพื่อการสื่อสารนานาชาติ

ประเภทที่สี่ คือ กิจกรรมพานักศึกษาไปแสดงและประกวดแข่งขัน มีจำนวน 6 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 10.90 เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงศักยภาพในเวทีระดับชาติและระดับภูมิภาค ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม การพูดในที่สาธารณะ ดนตรี และทักษะวิชาการ ซึ่งเป็นเวทีสำคัญในการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงนอกห้องเรียน

ภาพที่ 4.7 โครงการแข่งขันทักษะภาษาจีน สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ

สุดท้ายคือ กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งมี 1 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 1.81 แม้จะมีจำนวนไม่มาก แต่ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้กับนักศึกษา สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

จากข้อมูลทั้งหมดนี้ สะท้อนให้เห็นว่าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้นอกชั้นเรียนในหลากหลายมิติ เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันและอนาคต

ภาพที่ 4.8 ประเภทของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน

ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

5. ประเด็นจากการเสวนา

จากการเสวนา ผู้เข้าร่วมการเสวนาการจัดการความรู้เป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมที่นำนักศึกษาออกนอกชั้นเรียน จากการร่วมกันอภิปราย มีประเด็นที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนดังต่อไปนี้

1. สิ่งสำคัญในการนำนักศึกษาออกไปทำกิจกรรมนอกสถานที่คือ พาหนะเดินทาง บางครั้งการกำหนดวันที่จัดกิจกรรมอาจจะต้องประสานโรงรถของมหาวิทยาลัยก่อน ว่าสามารถใช้รถได้วันไหน จึงค่อยกำหนดวันที่จัดกิจกรรมในภายหลัง

2. พาหนะเดินทางไม่เพียงพอกับจำนวนของนักศึกษา บางครั้งอาจต้องเก็บเงินจากนักศึกษาเพิ่มเติม หรือไม่ก็ให้นักศึกษาเดินทางไปเองยังสถานที่ที่จะไปศึกษาดูงานเพื่อตัดปัญหาเรื่องการขอใช้รถของมหาวิทยาลัย

3. การคัดเลือกนักศึกษาไปแข่งขันทักษะ จะต้องมีการคัดเลือกจากนักศึกษาที่มีศักยภาพและสนใจที่จะเข้าร่วมการแข่งขัน เช่น การแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษ สาขาวิชาจะทำการคัดเลือกในศึกษาที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรมด้วยการจัดแข่งขันภายในก่อนที่จะส่งไปแข่งขันในเวทีที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภายนอกต่อไป

4. นักศึกษาได้รับเนื้อหาและสาระประโยชน์ นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้จริง ทั้งความรู้และทักษะภาษาไทย การออกแบบฐานกิจกรรมโดยประยุกต์กับองค์ความรู้ต่างๆ อย่างรอบด้าน รวมทั้งการมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน

5. งบประมาณที่จัดสรรไม่เพียงพอ

6. นักศึกษามีทักษะสังคมจากการเข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานที่

7. นักศึกษาได้รับประสบการณ์จริง และมีประสบการณ์ชีวิตระหว่างเรียนนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนตามปกติ

8. มีความรู้ ความสามารถในการกิจกรรม เช่น การประกวดวงดนตรี การเล่นดนตรี นักศึกษา มีความตั้งใจและมีส่วนร่วมกับกิจกรรม และสามารถพัฒนาตนเองได้

9. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า

10. หลังจากที่นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว มีการสะท้อนความรู้ที่ได้รับ ให้นักศึกษาพูดถึงปัญหาและอุปสรรค การแก้ปัญหา

11. นักศึกษาบางส่วนติดภารกิจส่วนตัว หรือทำงานเสริมนอกเวลาเรียน ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้

12. เกิดความคิดสร้างสรรค์จากการศึกษาดูงาน

13. นักศึกษามีคุณลักษณะที่ดี เช่น ความเป็นผู้นำ มีทักษะในการบริหารจัดการ ประสานงาน มีจิตอาสา

14. มีการบริหารความเสี่ยง เช่น เตรียมกระเป๋าพยาบาลโดยประสานกับห้องพยาบาลล่วงหน้าเผื่อกรณีมีนักศึกษาเจ็บป่วยจะได้ปฐมพยาบาลในเบื้องต้นได้

15. ได้พบกับวิทยากร หรือผู้ที่ประกอบอาชีพนั้นๆ จริงๆ ทำให้เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา

16. ขั้นตอนในการขออนุมัติโครงการ ไม่สะดวก ใช้เวลานานพอสมควร และมีหลายขั้นตอน จึงควรเตรียมจัดโครงการและดำเนินการด้านเอกสารแต่เนิ่นๆ

17. นักศึกษาไม่ตรงต่อเวลา ทำให้กิจกรรมไม่เป็นไปตามกำหนดการที่วางแผนไว้

จากการเสวนาเกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน โดยผู้เข้าร่วมที่ล้วนมีประสบการณ์ตรงในการดำเนินโครงการนำนักศึกษาออกนอกสถานศึกษา ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหลากหลายมิติ ซึ่งสามารถสรุปประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

ในด้านการวางแผนและการบริหารจัดการกิจกรรม พบว่า พาหนะเดินทางเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสะดวกและความต่อเนื่องของกิจกรรม เนื่องจากจำนวนรถของมหาวิทยาลัยมีจำกัด ทำให้บางครั้งผู้รับผิดชอบต้องประสานงานกับหน่วยงานที่ดูแลรถก่อน แล้วจึงสามารถกำหนดวันจัดกิจกรรมได้ อีกทั้งในหลายกรณี จำนวนพาหนะไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ส่งผลให้จำเป็นต้องเก็บเงินเพิ่มเติมจากนักศึกษาหรือให้นักศึกษาเดินทางด้วยตนเอง ซึ่งอาจกระทบต่อการมีส่วนร่วม

สำหรับกิจกรรมแข่งขัน เช่น การประกวดกล่าวสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษ มีการคัดเลือกนักศึกษาจากความสามารถและความสมัครใจ โดยเริ่มจากการจัดแข่งขันภายในก่อนจึงจะคัดเลือกตัวแทนเข้าร่วมในเวทีภายนอก ขณะเดียวกัน นักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ได้รับทั้งความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ตรง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ ทั้งในรายวิชา ทักษะภาษา การทำงานเป็นทีม และการวางแผนกิจกรรม อีกทั้งยังได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับชุมชนจริง

งบประมาณเป็นอีกหนึ่งข้อจำกัดสำคัญ โดยหลายโครงการประสบปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งจำเป็นต้องหาทางออกโดยการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างรอบคอบ รวมถึงการมีแผนสำรอง เช่น การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น หรือการประสานความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย

ด้านผลลัพธ์ของกิจกรรม พบว่า นักศึกษาได้รับประสบการณ์ชีวิตจริง ซึ่งช่วยเติมเต็มการเรียนรู้ในชั้นเรียน เช่น การพบปะวิทยากรและผู้ประกอบอาชีพจริง ทำให้เห็นแนวทางอาชีพในอนาคต รวมถึงการได้พัฒนาคุณลักษณะสำคัญของบัณฑิต เช่น ความเป็นผู้นำ ทักษะการประสานงาน การมีจิตอาสา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ในแง่ของการจัดการภายในกิจกรรม มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า และหลังจากกิจกรรมเสร็จสิ้น ก็มีการสะท้อนความคิดเห็น ให้ผู้เรียนได้พูดถึงประสบการณ์ ปัญหา และวิธีการแก้ไข ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณค่า นอกจากนี้ ยังมีการบริหารความเสี่ยง เช่น การเตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาลไว้ล่วงหน้า เพื่อรองรับกรณีที่เกิดเหตุไม่คาดฝัน

อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อสังเกตบางประการ เช่น นักศึกษาบางส่วนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากติดภารกิจส่วนตัวหรือทำงานนอกเวลาเรียน รวมถึงพฤติกรรม ไม่ตรงต่อเวลา ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมให้ล่าช้ากว่ากำหนด ขณะที่ ขั้นตอนการขออนุมัติโครงการยังคงค่อนข้างซับซ้อนและใช้เวลานาน ทำให้ต้องมีการเตรียมเอกสารและการประสานงานตั้งแต่นั้น ๆ

โดยสรุป การจัดการกิจกรรมนอกชั้นเรียนเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะของนักศึกษา แต่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ การบริหารจัดการทรัพยากรให้เหมาะสม และการสร้างระบบสนับสนุนที่ชัดเจนจากทั้งอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้บริหาร

บรรณานุกรม

- ประพนธ์ ผาสุกยี่ต. (2547). **การจัดการความรู้ฉบับมือใหม่หัดขับ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไผ่ไหม.
- วิจารณ์ พานิช. (2548). **กาจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2554). การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) กับการบริหารราชการสมัยใหม่. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://www.thailocaladmin.go.th/work/km/home/kmstory2.htm> สืบค้น 2 เมษายน 2568.
- Argote & Ingram. (2000). **Knowledge transfer: A basis for competitive advantage in firms**. (Organizational Behavior & Human Decision Processes)
- Bolisani & Bratianu. (2018). The elusive definition of knowledge. In: Emergent Knowledge Strategies: Strategic Thinking in Knowledge Management. **Springer International Publishing, Cham**, 1-22.
- Dalkir. (2005). **Knowledge Management in Theory and Practice**. Amsterdam: Elsevier Butterworth-Heinemann.
- Davenport & Prusak. (1998). **Working knowledge: How organization mange what they know**. Boston: Harvard Business. School Press.
- David Kolb. (2010). **Organizational behavior: An Experiential Approach (5th ed.)**. U.S.A: Prentice-Hall.
- Gold, Malhotra, & Segars. (2001). Knowledge Management: An organizational capabilities perspective. **Journal of Management Information Systems**, 18(1), 185-214
- Heidari. (2023). **Harris hawks optimization: Algorithm and applications**, Future Generation Computer Systems.
- Ipe. (2003). Knowledge sharing in organizations: A conceptual framework. **Human Resource Development Review**, 2(4), 337-359.
- Massingham. (20210. The Steve Hewlett Morning Show · Edit. Release Date. **United Kingdom. June 9, 2021**. Also Known As (AKA). (original title).
- Nonaka & Takeuchi. (1995). **Knowledge creating company**. New York: Oxford University Press
- Peter Drucker. (1993). **The Practice of Management**. New York: Harper& Row, Publishers. Flippo, Edwin B.

- Peter Senge. (1990). **The fifth discipline: The art and practice of the learning organization**. London: Century Press.
- Pauleen & Wang. (2017). Does big data mean big knowledge? KM perspectives on big data and analytics', **Journal of Knowledge Management**, 21(28).
- Rumizen. (2022). **The Complete Idiot's Guide to Knowledge Management**. Madison: CWL Publishing Enterprises.
- Thompson. (2024). Global user demographics of ChatGPT in 2023, by age and gender. Statista. Retrieved May 13, 2024, from <https://www.statista.com/1384324/Chat-gpt-demographic-usage/>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- เอกสารขออนุญาตและขออนุมัติงบประมาณศึกษาดูงาน สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
- เอกสารขออนุญาตและขออนุมัติงบประมาณศึกษาดูงาน
สาขาวิชาภูมิศาสตร์และภูมิสารสนเทศศาสตร์
- เอกสารขออนุญาตและขออนุมัติงบประมาณศึกษาดูงาน สาขาวิชาการออกแบบ
- เอกสารขออนุญาตและขออนุมัติงบประมาณศึกษาดูงาน สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน
- เอกสารขออนุญาตและขออนุมัติงบประมาณศึกษาดูงาน
สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจเพื่อการสื่อสารนานาชาติ
- เอกสารขออนุญาตและขออนุมัติงบประมาณศึกษาดูงาน สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โทร. ๔๘๔๗๑
ที่ ม.ร.๗/๗๒/๖๖ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตนำนักศึกษาออกนอกสถานที่

เรียน อธิการบดี

คดี:	471/๖๖
รับเรื่อง:	471/๖๖
วันที่:	13.๐๐ น.

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
เลขรับ 3830/2566
วันที่ 12 ธ.ค. 2566
เวลา 15.15 น.

ด้วยสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จะ จัดกิจกรรม “การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย: เทคนิคการถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่สากลในมิติของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม” ซึ่งกิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษในบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษชั้นปีที่ ๓ จำนวน ๕๕ คน ในวันเสาร์ที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ณ พื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งในการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวมีอาจารย์ผู้ควบคุมดูแล ดร.อินทิรา จารุจินดา ๒.ผศ.กษิตศ วัชรพรรณ ๓.อ.ศรัณยู อินทร์อุทิศ ๔.อ.ศิรดา เทียนขาว ๕.ผศ.พลิสา สุนทรเศวต ๖. อ.อุมาพร ยูวชิต ๗ อ.ธีรเดช แพร่คุณธรรม ๘.อ.สราวุธ ชัยวาทกุลฯ ทั้งสิ้นจำนวน ๘ คน รวมทั้งสิ้นจำนวน ๖๓ คน โดยการจัดกิจกรรมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษชั้นปีที่๓ ได้เรียนรู้คำศัพท์ สามารถสื่อสารและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทยเป็นภาษาอังกฤษได้

ในการนี้ จึงขออนุญาตนำนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษชั้นปีที่ ๓ ออกนอกสถานที่โดยใช้งบประมาณในการจัดโครงการจำนวนทั้งสิ้น ๙,๔๔๐ บาท (เก้าพันสี่ร้อยสี่สิบบาทถ้วน) จากโครงการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จากแผนการดำเนินงานเงินกองทุนกิจกรรมนักศึกษาและการกีฬา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ รหัสโครงการ ๔-๑๐๘-๓๑๔-๒๑๑๐ และจะดำเนินโครงการด้วยการรักษามาตรฐานของการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ อย่างเคร่งครัด โดยมีการรักษาระยะห่างและให้ผู้เข้าร่วมใส่หน้ากากอนามัยตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรม มีบริการเจลแอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยสำรอง และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนส่งผลตรวจ ATK ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ใน ๐๖๓๗
นางสาวอริศรา ขอนันท
นางสาวอริศรา ขอนันท
นางสาวอริศรา ขอนันท
นางสาวอริศรา ขอนันท
นางสาวอริศรา ขอนันท

รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ อินทรพรหม
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กษิตศ วัชรพรรณ)

ผู้รับผิดชอบโครงการ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ มส. สาขาวิชาเทคโนโลยีภูมิศาสตร์

ที่ มส. ๐๖๘๕/๒๕๖๗

วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตจัดกิจกรรมและขออนุญาตนำนักศึกษาออกนอกสถานศึกษา จันทน์ครนาก

เรียน คณบดี

ด้วยสาขาวิชาภูมิศาสตร์และภูมิสารสนเทศคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความประสงค์ ขออนุญาตจัดกิจกรรมและขออนุญาตนำนักศึกษาชั้นปีที่ ๒ ชั้นปีที่ ๓ และชั้นปีที่ ๔ รวมจำนวน ๓๖ คน เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาภาคสนามจังหวัดนครนายก ระหว่างวันเสาร์ที่ ๖ ถึงวันอาทิตย์ที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ลักษณะทางกายภาพเพื่อนำข้อมูลมาเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิเคราะห์ธรณีสัณฐานของจังหวัดนครนายก ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนในรายวิชาการประยุกต์ภูมิสารสนเทศ รายวิชา ภูมิศาสตร์กายภาพ รายวิชาภูมิศาสตร์กายภาพประเทศไทย รายวิชาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร ยวงเงิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระภัทร สามารถ และ ดร.อนุวัฒน์ คชวรรณ เป็นผู้ควบคุม เดินทางโดยใช้รถบัสของมหาวิทยาลัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต

(อาจารย์อนุวัฒน์ คชวรรณ)

อาจารย์

๑๖ มิ.ย. ๖๗ เวลา ๑๑:๓๔:๑๓ Non-PKI Server Sign

Signature Code : RAAAbA-DIANA-AbAE-ANwBD

ความเห็น/ข้อสั่งการที่ ๑

เรียน คณบดี

เพื่อโปรดพิจารณา

(นางสาวสุอังคณา ม่วงยัง)

หัวหน้างานบริหารงานทั่วไป

๑๗ มิ.ย. ๖๗ เวลา ๑๑:๔๐:๐๔ Non-PKI Server Sign , Signature Code : OQBEA-DcANQ-AmAE-AMgBF

ความเห็น/ข้อสั่งการที่ ๒

๑.ทราบ

๒.อนุญาตจัดกิจกรรม

๓.ทำหนังสือขออนุญาตนำนักศึกษาออกนอกสถานศึกษา

(รองศาสตราจารย์ อนุวัฒน์ คชวรรณ)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โทร. ๔๘๔๖๕

ที่ มส.๕๓๑/๒๕๖๗

วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตนำนักศึกษาออกนอกสถานศึกษา

เรียน อธิการบดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
เลขรับ 2058/2567
วันที่ - 6 ส.ค. 2567
เวลา 15.33 น.

ด้วยสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กำหนดกิจกรรมการติดตามและประเมินผลกิจกรรม ประเมินผลกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและสร้างแนวทางจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ภายใต้โครงการศูนย์เรียนรู้เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรชุมชนอย่างยั่งยืน ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๗ ณ ชุมชน กสบ. แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยมีนักศึกษาชั้นปีที่ ๒ และชั้นปีที่ ๓ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน จำนวน ๒๕ คน เข้าร่วมกิจกรรม ในการนี้ จึงขออนุญาตนำนักศึกษาออกนอกสถานศึกษา โดยใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน (งปม.) ประจำปี ๒๕๖๗ (จัดสรรครั้งที่ ๒) รหัสโครงการ ๑-๑๐๓-๑๑๕-๐๕๐๓ จำนวนเงิน ๔๔,๖๐๐ บาท (สี่หมื่นสี่พันหกร้อยบาทถ้วน) เดินทางโดยรถโดยสารสาธารณะ โดยมี อาจารย์ศุภินันท์กรัย ระวีวงศ์ เป็นผู้ควบคุมดูแลการเดินทาง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

เรียน อธิการบดี (ผ่าน รองอธิการบดี ขจิตพรณ อมรปาน)

๑. คณะมนุษยศาสตร์ฯ ขออนุญาตนำนักศึกษาออกนอกสถานศึกษา จำนวน ๒๕ คน เข้าร่วมกิจกรรม “การติดตามและประเมินผลฯ” ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๑ ส.ค. ๒๕๖๗ ณ ชุมชน กสบ. กรุงเทพฯ
๑. เพื่อโปรดพิจารณา

(นางสาวธนภณ ธาราภูมิ)

ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้างานบริหารทั่วไป

๖ ส.ค. ๒๕๖๗

(นายสมประสงค์ โชคลาภ)

ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการกองกลาง

๖ ส.ค. ๒๕๖๗

เรียน อธิการบดี (ผ่าน รองอธิการบดี ขจิตพรณ อมรปาน)

เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต หรือสั่งการตามเห็นสมควร

(นางรวมพร เพ็ชรเพ็ง)

หัวหน้าสำนักงานคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี

รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ อินทรพรม
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

๑. ทราบ

๒. อนุญาตตามเสนอ โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียนและนักศึกษา ไปนอกสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ อย่างเคร่งครัด

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจิตพรณ อมรปาน)

รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

๗ สิงหาคม ๒๕๖๗

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๔๘๔๖๕

ที่ มส.๔๗/๔ /๒๕๖๗

วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตนำนักศึกษาออกนอกสถานศึกษา

เรียน อธิการบดี

ด้วย สาขาวิชาการออกแบบ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กำหนดจัดโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับเศรษฐกิจฐานราก เรื่อง “การพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนผลไม้ดองบ้านดงละคร” เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลดงละคร อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยมีนักศึกษาชั้นปีที่ ๒ สาขาวิชาการออกแบบ จำนวน ๒๐ คน จึงขออนุญาตนำนักศึกษาออกนอกสถานศึกษา และโครงการนี้ได้รับอนุญาตและอนุมัติใช้งบประมาณจากเงินงบประมาณแผ่นดิน (งปม.) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗ (จัดสรรครั้งที่ ๒) รหัสโครงการ ๑-๑๐๓-๑๑๓-๐๖๐๖ จำนวนเงิน ๗๕,๓๘๐ บาท (เจ็ดหมื่นห้าพันสามร้อยแปดสิบบาทถ้วน) เดินทางโดยรถบัสจ้างเหมา โดยมีอาจารย์พริตติ จึงประกอบ เป็นผู้ควบคุมดูแล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

เรียน อธิการบดี (ผ่าน รองอธิการบดี ขจิตพรณ อมรปาน)

- คณะมนุษยศาสตร์ฯ ขออนุญาตนำนักศึกษาออกนอกสถานศึกษา จำนวน ๒๐ คน เข้าร่วมกิจกรรม “การพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ฯ” ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๕ ก.ค. ๒๕๖๗ ณ จังหวัดนครนายก
- เพื่อโปรดพิจารณา

(นางสาวธนภณ ธาราภูมิ)

ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้างานบริหารทั่วไป

๑๘ ก.ค. ๒๕๖๗

เรียน อธิการบดี

เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต หรือสั่งการตามเห็นสมควร

หัวหน้าสำนักงานคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี

๑๘ ก.ค. ๒๕๖๗

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชรินทร์ อินทรพรม
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

๑. ทราบ

- อนุญาตตามเสนอ โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียนและนักศึกษา ไปนอกสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ อย่างเคร่งครัด

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจิตพรณ อมรปาน)

รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๗

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ มส. สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจเพื่อการสื่อสารนานาชาติ

ที่ มส. ๐๙/ ๐๐๑๓/๒๕๖๗

วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตจัดกิจกรรมโครงการศึกษาดูงานสถานีวิทย์โทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ และขนานักศึกษาออกนอกสถานศึกษาเพื่อศึกษาดูงาน

เรียน คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ด้วยสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจเพื่อการสื่อสารนานาชาติ มีกำหนดจัดโครงการศึกษาดูงานสถานีวิทย์โทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ โดยมีนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๓๔ คน เข้าศึกษาดูงานด้านฝ่ายข่าวสถานีวิทย์โทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ อาคารมาลีนนท์ ทาวเวอร์ ๒ พระราม ๔ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเยี่ยมชมฝ่ายข่าวและเป็นการเตรียมความพร้อมฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา โดยเข้าศึกษาดูงานในวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๗

เวลา ๑๐.๐๐-๑๒.๐๐ น. โดยมีคณาจารย์ ๖ ท่านเป็นผู้ควบคุมการเดินทางในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรวุฒิ บุญรักษ์ อาจารย์ศศิวิมล พลายชุม อาจารย์ชนิศา เพ็งวิชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์จตุพร อินทร์สุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยงยุทธ ชำคง และอาจารย์เนียเวส เพเนียวโร เทยโค และโครงการในครั้งนี้ไม่ขอเบิกค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น โดยได้แนบเอกสารและกำหนดการต่างๆ มาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรวุฒิ บุญรักษ์)

อาจารย์

๐๑ ก.ค. ๖๗ เวลา ๑๕:๓๕:๑๗ Non-PKI Server Sign

Signature Code : QwAco-DAAQQ-A6ADA-ANAA๑

ความเห็น/ข้อสั่งการที่ ๑

เรียน คณบดี

เพื่อโปรดพิจารณา

(นางสาวสุ้องคณา ม่วงยัง)

หัวหน้างานบริหารงานทั่วไป

๐๑ ก.ค. ๖๗ เวลา ๑๖:๒๕:๒๑, Non-PKI Server Sign, Signature Code : NAA๑A-DEAQQ-AxAEQ-AQgBF

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	
เลขรับ	3252/2566
วันที่	13 ธ.ค. 2566
เวลา	15.40 น.

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
รับเลขที่	448/66
วันที่	13 ธ.ค. 2566
เวลา	14.15 น.

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๔๘๔๖๐

ที่ มส. ๔๐๐/๒๕๖๖

วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตนำนักศึกษาเข้าร่วมการประกวดคลิปสื่อการสอนภาษาจีน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ หัวข้อ “สนุกกับภาษาจีน เพลินถิ่นแดนมังกร” รอบชิงชนะเลิศ
เรียน อธิการบดี

ด้วยสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กำหนดจัด
โครงการพานักศึกษาเข้าร่วมการประกวดคลิปสื่อการสอนภาษาจีน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ระดับ
มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ หัวข้อ “สนุกกับภาษาจีน เพลินถิ่นแดนมังกร” รอบชิงชนะเลิศ ในวันศุกร์ที่ ๒๒
ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมเอื้องคำ ชั้น ๓ อาคารราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
วิทยาเขตเวียงบัว โดยเบิกเงินงบประมาณจากแผนการดำเนินงานเงินกองทุนกิจกรรมนักศึกษาและการกีฬา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ รหัสโครงการ ๔-๑๐๘-๓๓๔-๒๑๑๐ จำนวน ๘,๔๔๔ บาท (แปดพันสี่ร้อยสี่สิบ
สี่บาทถ้วน)

ดังนั้นเพื่อให้มุ่งเน้นส่งเสริมให้นักศึกษาไทยที่เรียนภาษาจีนได้เสริมทักษะภาษาจีนของตนเอง ด้วยการ
จัดทำคลิปสื่อการสอนภาษาจีนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยการจัดทำคลิปสื่อการสอนภาษาจีนเพื่อฝึก
ทักษะทางด้านภาษา ทักษะการใช้เทคโนโลยี อย่างสร้างสรรค์ เสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการ
จัดการเรียนรู้ภาษาจีนในช่วงชั้นมัธยมศึกษา จึงขออนุญาตนำนักศึกษามาคบคดี จำนวน ๒ คนที่ผ่านเข้าร่วมการ
ประกวดรอบชิงชนะเลิศดังกล่าวคือ นางสาวสันต์ฤทัย แซ่หว่าง นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจชั้นปีที่ ๒ รหัส
นักศึกษา ๖๕๑๐๑๒๓๓๓๖๐๒๗ และนายณัฐพล ตระกูลทาวี นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจชั้นปีที่ ๑ รหัส
นักศึกษา ๖๖๑๐๑๒๓๓๓๖๐๐๑ และอาจารย์ผู้ควบคุมอาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ ๒ ท่าน ได้แก่
อาจารย์เดชา ขาติวรรณ อาจารย์อัจฉรา แสงสี ทั้งนี้การจัดกิจกรรมมีการกำหนดมาตรการการควบคุมและป้องกัน
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนต้องสวมหน้ากากอนามัยหรือ
หน้ากากผ้าตลอดการดำเนินกิจกรรม เว้นระยะห่างกับผู้เข้าร่วมด้วยกันอย่างน้อย ๑ เมตร ล้างมือด้วยสบู่ และ/
หรือแอลกอฮอล์เจลล้างมือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

13 ธ.ค. ๒๕๖๖
ศาสตราจารย์ ดร. อรรถพร อรรถพรหม
รองศาสตราจารย์ ดร. อรรถพร อรรถพรหม
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

อ. อัจฉรา
(อาจารย์อัจฉรา แสงสี)
ผู้รับผิดชอบโครงการ

รองศาสตราจารย์ ดร. อรรถพร อรรถพรหม
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
๑๓ ธ.ค. ๒๕๖๖

ภาคผนวก ข

เอกสารขออนุญาตและขออนุมัติงบประมาณ
กิจกรรมอบรมเสวนาองค์ความรู้และจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM)
ในหัวข้อเรื่อง “การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน”

บันทึกข้อความ

คณะกรรมการ	135/68
วันที่	5 มี.ค. 2568
เวลา	14.40 น.

ส่วนราชการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โทร. ๔๘๐๒๘

ที่ มส. / ๒๕๖๘

วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตจัดกิจกรรมและขออนุมัติงบประมาณจัดอบรมเสวนาองค์ความรู้และการจัดการความรู้ (Knowledge Management)

เรียน คณบดี

ตามที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้กำหนดจัดอบรมเสวนาองค์ความรู้และการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ได้รับอนุมัติงบประมาณจากเงินงบประมาณแผ่นดิน (งบป.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ภายใต้โครงการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร/คณะ/มหาวิทยาลัย กิจกรรมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ รหัสโครงการ ๑-๑๐๓-๓๑๕-๓๔๐๑

ดังนั้นคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จึงขออนุญาตจัดกิจกรรมอบรมเสวนาองค์ความรู้ และการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ในวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๘ เรื่อง “การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นอกชั้นเรียน” และในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๘ เรื่อง “การจัดเตรียมร่างบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร” ณ ห้องประชุมชั้น ๖ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยมีอาจารย์และเจ้าหน้าที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๕๐ คน และขออนุมัติงบประมาณในจัดอบรมเสวนาองค์ความรู้และการจัดการความรู้ (Knowledge Management) จำนวน ๓๙,๘๐๐ บาท (สามหมื่นเก้าพันแปดร้อยบาทถ้วน) จากเงินงบประมาณแผ่นดิน (งบป.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ รหัสโครงการ ๑-๑๐๓-๓๑๕-๓๔๐๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ไฉน ดกมด

มี ๖ ๖๖๖๖๖๖

1. ๐๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖

2. ๐๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖

๐๖๖๖๖๖๖๖

นางสาวจันทนา ใจดี
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าสำนักงาน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กษิต วิชพรธรรม)

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ๐๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖
2. ๐๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธี ทรัพย์ประสพโชค)

คณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- 6 มี.ค. 2568

กำหนดการ
กิจกรรมอบรมเสวนาองค์ความรู้และจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ในวันที่ 20 – 21 มีนาคม พ.ศ. 2568
ณ ห้องประชุมชั้น 6 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วัน/เวลา	กิจกรรม
วันพฤหัสบดีที่ 20 มีนาคม 2568	
08.30 – 09.00 น.	- ลงทะเบียน
09.00 – 12.00 น.	- เสวนาในหัวข้อเรื่อง “การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน” วิทยากรโดย: 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทส เพียรธรรม 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชาติ แก้วพวง
12.00 – 13.00 น.	- พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 15.00 น.	- เสวนาในหัวข้อเรื่อง “การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน” (ต่อ) วิทยากรโดย: 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทส เพียรธรรม 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชาติ แก้วพวง
15.00 - 16.00 น.	- สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างองค์ความรู้และจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) วิทยากรโดย: 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทส เพียรธรรม 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชาติ แก้วพวง
วันศุกร์ที่ 21 มีนาคม 2568	
08.30 – 09.00 น.	- ลงทะเบียน
09.00 – 12.00 น.	- เสวนาในหัวข้อเรื่อง “การจัดเตรียมร่างบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร” วิทยากรโดย: ศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ วงษ์หมเหศักดิ์
12.00 – 13.00 น.	- พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 15.00 น.	- เสวนาในหัวข้อเรื่อง “การจัดเตรียมร่างบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร” (ต่อ) วิทยากรโดย: ศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ วงษ์หมเหศักดิ์
15.00 - 16.00 น.	- สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างองค์ความรู้และจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) วิทยากรโดย: ศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ วงษ์หมเหศักดิ์

หมายเหตุ: พักรับประทานอาหารว่างเวลา 10.30 น. และ 14.30 น.

คำสั่งคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ ๑๒๓/ ๒๕๖๘

กิจกรรมอบรมเสวนาการสร้างองค์ความรู้และการจัดการความรู้ (KM)

เรื่อง “การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน”

ด้วยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมอบรมเสวนาองค์ความรู้ และการจัดการความรู้ (KM) เรื่อง “การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน” ในวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๘ เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมชั้น ๖ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยขอเบิกค่าใช้จ่ายจาก เงินงบประมาณแผ่นดิน (งปม.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ รหัสโครงการ ๑-๑๐๓-๓๑๕-๓๔๐๑ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คณะจึงให้บุคลากรเข้าอบรม ดังนี้

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เมธี ทรัพย์ประสพโชค	๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กษิตศ วัชรพรรณ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภราดร กาญจนสุธรรม	๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงยศ สาโรจน์
๕. รองศาสตราจารย์ชนะศึก วิเศษชัย	๖. รองศาสตราจารย์พัชรี กล่อมเมือง
๗. รองศาสตราจารย์กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น	๘. รองศาสตราจารย์ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณวัฒน์ หลาวทอง	๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยงยุทธ ชำคง
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระศักดิ์ พุ่มเพชร	๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัฒมณ สิ้นหนิง
๑๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมล วีรพลางกูร	๑๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปฐมชนก ศิริพัชระ
๑๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัญญาพัชญ์ ทิบบงษา	๑๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเพชร ชลศักดิ์ตระกูล
๑๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐนัย สุนทรากุล	๑๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อักษร สวัสดิ์
๑๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิเชษฐ์ สุดโต	๒๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัสชา น้อยสอาด
๒๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกศณี คุ่มสุวรรณ	๒๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาวิณี พนมวัน ณ อยุธยา
๒๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิษยานนท์ สุทธโส	๒๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทน์ท์ แยมวงษ์
๒๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พุไทย วันหากิจ	๒๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณ ขยันหา
๒๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐ จันทโรทัย	๒๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐา เกิดทรัพย์
๒๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศราวุฒิ บุญรักษ์	๓๐. อาจารย์อุมาพร ยวชิต
๓๑. อาจารย์ศิรดา เทียนขาว	๓๒. อาจารย์ศิริวรรณ วิสุทธิรัตนกุล
๓๓. อาจารย์ปิยนันท์ ศรีทองทิม	๓๔. อาจารย์พรรณพัชร วิชาสวัสดิ์
๓๕. อาจารย์รินทร์ภัส วุฒิกุลกาญจน์	๓๖. อาจารย์อัจฉรา ประไพพัทธ์
๓๗. อาจารย์ปรีติ จึงประกอบ	๓๘. อาจารย์โกเมศ จงเจริญ
๓๙. อาจารย์ธนกฤต มีสมจิตร	๔๐. อาจารย์ศราวุฒิ เขียวพฤษ
๔๑. อาจารย์อัจฉรา แสงสี	๔๒. อาจารย์เดชา ขาติวรรณ
๔๓. นางงามพิศ อ้อยแดง	๔๔. นางสาวสมิตรา จิตตะระ

๔๕. นาย/

- ๒ -

๔๕. นายสุกโชค มณีมัย

๔๖. นางสาวยุวดี สุขเกษม

๔๗. นางสาวปานหทัย วิทย์เมธากุล

๔๘. นางสาวรุ่งอรุณ ทองน้อย

๔๙. นายคชาวุธ สุรโชติ

๕๐. นางสาวจันทร์จิรา เทียมสุวรรณ

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

สั่ง ณ วันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธี ทรัพย์ประสพโชค)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences

